

Saija Karinkanta ja Tuomas Reiterä

Kelan kuntoutuksen hyödyn arviointi

**Vuonna 2021 kuntoutuksen päättäneiden
työ- ja elämäntilanne rekisterien valossa**

RAPORTTEJA 3 | 2025

Kelan kuntoutuksen hyödyn arviointi

Kirjoittajat

Saija Karinkanta, erikoistutkija, FT
Kela
etunimi.sukunimi@kela.fi

Tuomas Reiterä, tutkija, VTM
Kela
etunimi.sukunimi@kela.fi

© Kirjoittajat ja Kela

ISBN 978-952-284-212-1 (pdf)
ISSN 2984-3499
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-284-212-1>

Julkaisija: Kela, Helsinki 2025

Tiivistelmä

Tässä raportissa tarkastellaan vuonna 2021 kuntoutuksensa päättäneiden työ- ja elämäntilannetta rekisteritietojen valossa. Mukana on tiedot 8 478 kuntoutusasiakkaasta, joiden tilannetta tarkastellaan vuosi ennen kuntoutusta, kuntoutusvuonna sekä vuoden kuluttua kuntoutuksen päättymisestä. Tarkastelussa oli mukana yhteensä yhdeksän kuntoutuspalveluryhmää Kelan ammatillisesta, harkinnanvaraisesta ja vaativasta lääkinnällisestä kuntoutuksesta.

Suurimmat muutokset seurannan aikana tapahtuivat työllistymistä edistävään ammatilliseen kuntoutukseen osallistuneilla, joista työssä tai opiskelemissa olleiden osuus kasvoi 30 prosenttiyksikköä kuntoutusta edeltäneestä vuodesta kuntoutusta seuranneeseen vuoteen. Seurannan aikana nuorten NUOTTI-valmennukseen osallistuneilla työ- ja elämäntilanne selkeytyi ja työssä tai opiskelemissa olleiden osuus kasvoi. Vuoden kuluttua valmennuksen päättymisestä työssä tai opiskelemissa oli puolet, työkyvyttömänä yksi kymmenestä ja työttömänä kaksi kymmenestä asiakkaasta. Myös harkinnanvaraisen kuntoutuksen tuki- ja liikuntaelinsairauksia sairastavien kuntoutuskursseille ja mielenterveyskuntoutuskursseille osallistuneista työssä tai opiskelemissa olleiden osuus kasvoi ja työkyvyttömiä osuus laski seurannan aikana. Ammatillisen kuntoutuksen palveluissa kuntoutuksen päättyessä tehdyillä itsearvioilla sen hetkisestä työ- ja opiskelukykyä oli yhteys asiakkaiden myöhäisempään työelämäntilanteeseen. Vuoden kuluttua kuntoutuksen päättymisestä työkyvyttömänä tai työttömänä olleista selvästi suurempi osa oli arvioinut työ- tai opiskelukykyänsä huonoksi kuin työssä tai opiskelemissa olleista oli arvioinut. Osassa palveluista työttömänä olleiden arviot erosivat vain vähän työkyvyttömänä olleiden arvioista.

Asiasanat (YSO): kuntoutus, kuntoutuspalvelut, ammatillinen kuntoutus, lääkinnällinen kuntoutus, mielenterveyskuntoutus, sopeutumisvalmennus, nuoret, valmennus, kuntoutustutkimus, tuki- ja liikuntaelinten taudit, arviointi, hyöty, tavoitteet, tulokset, vaikuttavuus, työmarkkina-asema, työllistyminen, työkyky, toimintakyky, opiskelukyky, elämäntilanne, asiakkaat, kuntoutujat

Alkusanat

Tarkastelemme tässä raportissa Kelan kuntoutuksen hyötyjä. Hyödyn arviointi perustuu Kelan toteuttamaan säännönmukaiseen tiedonkeruuseen kuntoutuksen asiakkailta ja palveluntuottajilta sekä rekistereistä. Vuosittaiset raportit tuottavat tietoa Kelan järjestämän kuntoutuksen mahdollisista hyödyistä ja nostavat esille kehityskohteita.

Tässä raportissa tarkastelussa on vuonna 2021 kuntoutuksensa päättäneiden työ- ja elämäntilanne rekisteritietojen valossa. Samalla tämä on ensimmäinen Raportteja-sarjassa julkaistava Kelan kuntoutuksen hyötyjä arvioiva julkaisu. Aiemmat kuntoutuksen hyötyjä arvioivat vuosiraportit on julkaistu Kelan Kuntoutusta kehittämässä -sarjassa. Toivomme, että tähän raporttiin koostettua tietoa hyödynnetään laaja-alaisesti. Esitettyjä tuloksia kannattaa tarkastella myös rinnakkain aiempien vuosiraporttien kanssa.

Kuntoutuksen hyödyn arviointityötä tukee taustaryhmä, johon ovat kuuluneet tämän raportin työstämisen aikana Kelan tutkimuksesta Sari Miettinen ja Riitta Luoto sekä Kelan kuntoutus- ja kuntoutuspalveluryhmistä Tuula Ahlgren ja Seija Sukula. Lämmin kiitos hyvästä yhteistyöstä koko taustaryhmälle. Kiitokset myös käsikirjoituksemme hyvästä kommentoinnista Jenni Blomgrenille Kelan tutkimuksesta. Samoin välitämme kiitoksen Kelan tutkimusjulkaisujen julkaisu-toimitukselle, joka on toimittanut tämänkin käsikirjoituksen julkaisukuntoon.

Tampereella ja Helsingissä joulukuussa 2024

Tekijät

Sisältö

1	Johdanto	6
2	Kuntoutuksen hyödyn arvioinnin tiedonkeruu	7
3	Aineisto ja menetelmät	8
3.1	Raportissa käytetty aineisto	8
3.1.1	Työ- ja elämäntilanne	8
3.1.2	Itsearvioitu työkyky	9
3.2	Raportoitavat kuntoutuspalvelut	10
3.2.1	Ammatillisen kuntoutuksen palvelut	10
3.2.2	Harkinnanvaraisen kuntoutuksen palvelut	11
3.2.3	Vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen palvelut	12
3.3	Aineiston analysointi	12
4	Vuonna 2021 kuntoutuksensa päättäneiden työ- ja elämäntilanne ennen kuntoutusta ja sen jälkeen	13
4.1	Taustatekijät	13
4.2	Ammatillisen kuntoutuksen asiakkaat	14
4.2.1	Ammatillinen kuntoutus selvitys	15
4.2.2	NUOTTI-valmennus	17
4.2.3	Työllistymistä edistävä ammatillinen kuntoutus	19
4.2.4	KILLA-kuntoutus	22
4.3	Harkinnanvaraisen kuntoutuksen asiakkaat	22
4.3.1	Tules-kurssit	23
4.3.2	Mielenterveyskurssit	24
4.3.3	Muut diagnoosipohjaiset kurssit	25
4.3.4	Moniammatillinen yksilökuntoutus	26
4.4	Vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen asiakkaat	27
5	Yhteenveto	29
6	Pohdinta	31
6.1	Ammatillisen kuntoutuksen palvelut	31
6.2	Harkinnanvaraisen kuntoutuksen palvelut	33
6.3	Vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen moniammatillinen yksilökuntoutus	35
	Lähteet	37
	Liitetaulukot	39

1 Johdanto

Kela on merkittävä kuntoutuksen järjestäjä Suomessa. Kelalla on lakiin perustuva velvollisuus järjestää ja korvata ammatillista ja vaativaa lääkinnällistä kuntoutusta. Samoin Kelalla on velvollisuus korvata kuntoutuspsykoterapiaa. Lisäksi Kela voi järjestää ja korvata harkinnanvaraista kuntoutusta. (Kela, 2022.)

Vuonna 2021 Kelan järjestämää kuntoutusta sai noin 156 000 henkilöä. Kustannuksia tästä kertyi lähes 450 miljoonaa euroa. Sekä kuntoutusta saavien määrä että niistä aiheutuneet kustannukset ovat viime vuosina kasvaneet (Kela, 2022; Kela, 2023.) Onkin varsin perusteltua tarkastella kuntoutuksen tuloksellisuutta eri näkökulmista. Samalla on kuitenkin tärkeää huomioida kuntoutuksen luonne. Osa kuntoutuksella saavutetuista hyödyistä voi olla nähtävissä heti ja osa kenties vasta ajan kuluessa. Joitakin kuntoutuksen hyötyjä voi olla vaikeaa todentaa lainkaan.

Kela tarkastelee järjestämänsä kuntoutuksen tuloksellisuutta hyödyntäen etukäteen valituista työ- ja toimintakykymittareista ja rekistereistä saatua tietoa. Tiedonkeruu on laajaa ja säännöllistä. Arviointi on osa Kelan kuntoutustoimintaa ja asiakkaan kuntoutusprosessia. Tätä tiedonkeruuta on kuvattu tarkemmin Kelan kuntoutuksen hyödyn arvioinnin mallia käsittelevässä julkaisussa (Miettinen ym., 2021). Tietoja julkaistaan säännöllisesti Kelan kuntoutuksen hyödyn arviointi-raporteissa.

Kelan kuntoutuksen hyödyn arvioinnin raportointi on laajentunut vuosi vuodelta. Raportointia on myös koko ajan kehitetty. Tässä raportissa tarkastellaan vuonna 2021 kuntoutuksensa päättäneiden työ- ja elämäntilannetta ennen kuntoutusta, kuntoutuksen päättymisvuonna ja vuoden kuluttua kuntoutuksen päättymisestä. Mukana on lähes 8 500 asiakkaan tiedot yhdeksästä eri kuntoutuspalvelusta, jotka ovat Kelan järjestämää ammatillista, harkinnanvaraista tai vaativaa lääkinnällistä kuntoutusta. Ensimmäistä kertaa tarkastellaan asemaa työelämässä niillä, joiden harkinnanvaraisen kuntoutuksen sopeutumis- ja kuntoutuskurssit liittyivät muuhun kuin tuki- ja liikuntaelinsairauksiin tai mielenterveyteen. Lisäksi osassa palveluista on tarkasteltu entistä tarkemmin työelämäasemassa tapahtuneita siirtymiä seurannan aikana ja arvioitu kuntoutuksen päättyessä raportoidun itsearvioidun työ- tai opiskelukyvyn yhteyttä myöhempään työelämäasemaan. Vuonna 2021 kuntoutuksensa päättäneiden kohdalla on jo aiemmin tarkasteltu kuntoutuksen hyötyjä työkykyyn, elämänlaatuun ja masennusoireisiin sekä kuntoutustavoitteiden saavuttamista (Karinkanta & Reiterä, 2023a).

2 Kuntoutuksen hyödyn arvioinnin tiedonkeruu

Kuntoutuksen hyödyn arviointia ja raportointia laajennetaan vuosittain kuntoutuspalveluihin, joihin Kela katsoo arvioinnin soveltuvan. Raportointi soveltuu parhaiten pitkäkestoisiin kuntoutusprosesseihin, joissa mittaukset on mahdollista toteuttaa sekä kuntoutuksen alussa että lopussa. Myös eräissä kurssimuotoisissa kuntoutuspalveluissa hyödyn arviointi soveltuu palvelun seurantaan ja raportointiin.

Kuntoutusasiakkaalle kyselylomakkeilla toteutettavat työ- ja toimintakyvyn mittaukset ovat osa asiakkaan kuntoutuspalvelua. Suostumuslomakkeella asiakas antaa vapaaehtoisen suostumuksensa kuntoutuksensa aikana syntyneiden hyödyn arvioinnin mittaustietojen toimittamiseen Kelaan. Kelan vastaanottojärjestelmä liittää palveluntuottajan toimittamiin mittaritietoihin asiakkaan kuntoutusratkaisun tietoja ja siirtää tiedot Kelan kuntoutuksen hyödyn raportoinnin rekisteriin. Tämän jälkeen tietoihin yhdistetään raportoinnin kannalta tarpeellisia tietoja hallinnollisista rekistereistä.

Asiakkaan demografiset tiedot saadaan Kelan sekä Digi- ja väestötietoviraston (DVV) rekisteritiedoista ja asiakkaan sairauden kulun ja toimintakyvyn kannalta merkityksellisiä tietoja Kelan etuusrekistereistä. Lisäksi Eläketurvakeskuksen (ETK) ansainta-, eläke- sekä tilasto- ja tutkimusrekistereistä kerätään työsuhteisiin ja mahdollisiin eläkkeisiin liittyviä tietoja. Sekä Kelan että ETK:n rekistereistä tietoja kerätään kuntoutusta edeltävältä vuodelta, kuntoutukseen hakeutumivuodelta sekä kolmelta kuntoutuksen päättymistä seuraavalta vuodelta. Kelaan syntyy näin kuntoutuksen hyödyn raportoinnin rekisteri, joka sisältää palveluntuottajien toimittamat kyselylomakkeilla kerätyt tiedot ja näihin tietoihin yhdistetyt Kelan, DVV:n ja ETK:n rekisteritiedot (ETK/SUTI 19033, KELA_25_500_2021). Tarkempi selvitys raportoinnissa käytetyistä rekisteritiedoista löytyy rekisterin tietosuojaselosteesta (ks. liite 1).

Kelaan toimitetaan vain niiden asiakkaiden tiedot, jotka ovat antaneet suostumuksensa raportointiin osallistumiseen. Myös hallinnollisten rekisterien tiedot liitetään vain suostumuksensa tähän antaneiden asiakkaiden tietoihin. Asiakas voi perua suostumuksensa koska tahansa. Kerättyjen tietojen käytön periaatteet on selostettu tarkemmin suostumuslomakkeessa ja sen liitteessä (ks. liitteet 2 ja 3).

3 Aineisto ja menetelmät

3.1 Raportissa käytetty aineisto

Kuntoutuksen päättäneiden työ- ja elämäntilanteen seuranta koskee vuonna 2021 kuntoutuksensa päättäneitä ammatillisen kuntoutuksen (ammatillinen kuntoutus selvitys, NUOTTI-valmennus, työllistymistä edistävä ammatillinen kuntoutus ja KIIILA-kuntoutus), hankinnanvaraisen kuntoutuksen (tuki- ja liikuntaelinsairaiden kuntoutuskurssit, mielenterveyskuntoutuskurssit, muut diagnoosipohjaiset kurssit ja moniammatillinen yksilökuntoutus) ja vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen moniammatillisen yksilökuntoutuksen asiakkaita. Rekisteriseuranta-aineisto sisälsi tiedot 8 478 asiakkaasta, joilta löytyi loppumittaustieto vähintään yhdestä kuntoutuksen hyödyn arvioinnin tiedonkeruun lopputilannetta kuvaavasta kysymyksestä vuodelta 2021. Rekisteritietoihin perustuva seuranta keskittyi työelämä- aseman tarkasteluun, mistä syystä yli 68-vuotiaat sekä alle 16-vuotiaat asiakkaat on poistettu aineistosta. Ikääntyneiden kuntoutus kohdistuu yli 68-vuotiaisiin eikä siksi ole tarkastelussa mukana. Myös vuonna 2021 omaishoitajien kuntoutuskurs- sin päättäneet asiakkaat on poistettu aineistosta, sillä näissä palveluissa oli vain vähän alle 68-vuotiaita asiakkaita. Rekisteriaineistossa kukin henkilö oli mukana vain kerran, vaikka henkilö olisi vuonna 2021 päättänyt useamman kuntoutuspal- velun.

3.1.1 Työ- ja elämäntilanne

Kuntoutusasiakkaan työ- ja elämäntilannetta tarkasteltiin useista eri rekistereistä yhdistettyjen tietojen avulla. Rekisteritietojen perusteella määriteltiin, onko asiakas työssä, opiskelemassa, työtön, työkyvytön vai työmarkkinoiden suhteen jossain muussa asemassa, kuten eläkkeellä. Työssäolo määriteltiin ETK:n ansain- tarekisterin perusteella. Opintotuen tai nuoren kuntoutusrahan saaminen määri- teltiin Kelan etuusrekisteritietojen perusteella. Tiedot työttömyydestä perustuivat Kelan etuusrekistereiden ja ETK:n tietoihin. Myös tieto työkyvyttömyydestä perustui Kelan etuusrekistereiden ja ETK:n tietoihin. Eläkkeellä olo määriteltiin ETK:n ja Kela etuusrekisterien perusteella. Lisäksi käytössä oli tieto mahdollisesta kuolin- päivästä. Kunkin vuoden tilannetta kuvaamaan käytettiin vuoden lopun eli 31.12. tilannetta. Kuitenkin opintotuen ja nuoren kuntoutusrahan saamisen perusteella määriteltäviä elämäntilanteita tarkasteltaessa kuntoutuja katsottiin opiskelijaksi, jos hän oli saanut opintotukea marraskuussa, ja nuoren kuntoutusrahan saajaksi, jos hän oli saanut kyseistä tukea joulukuussa.

Asiakkaan työtilannetta tarkasteltiin neljässä eri ryhmässä. Ryhmä ”työssä tai opiskelemassa” sisälsi asiakkaat, jotka olivat tarkasteluvuoden lopussa olleet

rekisteritiedon perusteella joko työssä tai sekä työssä että eläkkeellä. Lisäksi tähän ryhmään kuuluivat henkilöt, jotka olivat saaneet opintotukea tai nuoren kuntoutusrahaa. Ryhmä ”työtön” sisälsi tarkasteluvuoden lopussa rekisteritiedon perusteella työttömänä olleet asiakkaat. Ryhmä ”työkyvytön” sisälsi asiakkaat, jotka olivat tarkasteluvuoden lopussa työkyvyttömyyseläkkeellä tai saivat kuntoutustukea tai sairauspäivärahaa. Ryhmä ”muu tilanne” sisälsi asiakkaat, jotka olivat tarkasteluvuoden lopussa muulla eläkkeellä kuin työkyvyttömyyseläkkeellä tai kuolleita (seurannan aikana 31 asiakasta) tai joiden työtilannetta ei rekisterien perusteella pystytty määrittelemään miksikään edellä mainituista.

Aineistoa käsiteltiin yhdeksässä kuntoutuspalveluryhmässä (suluissa tarkastelussa mukana olevien asiakkaiden lukumäärä):

- ammatillinen kuntoutuspalvelu (n = 894)
- NUOTTI-valmennus (n = 1 577)
- työllistymistä edistävä ammatillinen kuntoutus (TEAK) (n = 583)
- ammatillinen KILLA-kuntoutus (n = 703)
- tuki- ja liikuntaelinsairauksia sairastavien kuntoutuskurssit (Tules-kurssit) (n = 2 494)
- mielenterveyskuntoutuskurssit (n = 354)
- muihin sairauksiin kuin tuki- ja liikuntaelinsairauksiin tai mielenterveyteen liittyvät sopeutumisvalmennus- ja kuntoutuskurssit (n = 418)
- harkinnanvarainen moniammatillinen yksilökuntoutus (n = 1 152)
- vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen moniammatillinen yksilökuntoutus (n = 303).

Ryhmät vastasivat Kelan kuntoutuksen hyödyn arviointi 2021: Työkyky, elämänlaatu, masennusoireet ja kuntoutustavoitteiden saavuttaminen -raportissa käytettyjä ryhmiä – paitsi Tules-kurssien osalta, jotka tässä raportissa sisältävät sekä työelämässä että työelämästä poissa oleville suunnatut kuntoutuskurssit (Karinkanta & Reiterä, 2023a). Tästä kuntoutukseen osallistuneiden työ- ja toimintakyvyssä koettuja hyötyjä arvioivasta raportista löytyy myös katoanalyysi, jossa tarkastellaan mahdollisia eroja hyödyn arviointiin osallistuneiden ja osallistumattomien kesken. Palveluryhmien kattavuus vaihteli 31:stä 69 %:iin, ja se oli pienin ammatillisessa kuntoutuspalveluksessa ja suurin Tules-kursseilla.

3.1.2 Itsearvioitu työkyky

Lisäksi tässä raportissa käytetty aineisto sisältää tiedon itsearvioidusta työkyvystä kuntoutuspalvelun päättyessä (loppumittaustieto). Kysymys oli muotoiltu seuraavasti: ”Oletetaan, että työ- ja opiskelukykysi on parhaimmillaan saanut arvosanan 10. Minkä arvosanan antaisit sille nyt? Arvosanan voi antaa asteikolla 0–10.

Arvosanat on luokiteltu kolmeen luokkaan: arvot 0–5 = huono, arvot 6–7 = kohtalainen ja arvot 8–10 = hyvä/erinomainen.”

Raportissa hyödynnetään kolmen ammatillisen kuntoutuksen palvelun tietoja:

- ammatillinen kuntoutus selvitys
- NUOTTI-valmennus
- työllistymistä edistävä ammatillinen kuntoutus (TEAK).

3.2 Raportoitavat kuntoutuspalvelut

3.2.1 Ammatillisen kuntoutuksen palvelut

Ammatillisen kuntoutuksen eri palvelut käsitellään tässä raportissa kukin palvelu omana palveluryhmänään. Raportissa mukana olevat ammatillisen kuntoutuksen palvelut ovat ammatillinen kuntoutus selvitys, NUOTTI-valmennus, työllistymistä edistävä ammatillinen kuntoutus sekä KIILA-kuntoutus.

Ammatillinen kuntoutus selvitys on tarkoitettu henkilöille, joiden työ- tai opiskelukyky on heikentynyt sairauden tai vamman vuoksi ja jotka tarvitsevat tukea kuntoutuksen mahdollisuuksien ja kokonaistilanteen selvittämisessä. Yksilöllisissä keskusteluissa asiakas saa tukea ammatillisen kuntoutussuunnitelman laatimiseen, mikä auttaa häntä suuntaamaan työelämään tai jatkamaan siellä. Kuntoutus on kestoaltaan enintään 13 kuntoutuspäivää ja 1–3 seurantapäivää. Vuodesta 2019 alkaen 16–29-vuotiaat ovat voineet päästä ammatillisen kuntoutus selvitykseen ilman todettua sairautta olennaisesti heikentyneen toimintakyvyn perusteella. (Kela, 2018a.)

NUOTTI-valmennus on ammatilliseen kuntoutukseen kuuluvaa henkilökohtaista valmennusta 16–29-vuotiaalle nuorelle, jonka toimintakyky on olennaisesti heikentynyt. Valmennuksen tarkoituksena on vahvistaa asiakkaan käsitystä omista vahvuuksista ja voimavaroista ja kartuttaa hänen elämänhallintaan ja työelämävalmiuksiin liittyviä taitojaan. Valmennustapaamisia on enintään 20. NUOTTI-valmennukseen voi hakeutua ilman todettua sairautta, eikä lääketieteellistä selvitystä terveydentilasta tarvita. (Kela, 2019a.)

Työllistymistä edistävä ammatillinen kuntoutus (TEAK) eroaa palvelun muodoltaan ja kestoaltaan ammatillisesta kuntoutus selvityksestä. TEAK-palvelu on tarkoitettu asiakkaille, jotka tarvitsevat sairauden ja kokonaistilanteensa vuoksi yksilöllistä valmentajan tukea työtehtävän, ammattialan tai opiskelualan valintaan. TEAK-palvelussa on kolme vaihtoehtoista palvelulinjaa: työkokeilu, työhönvalmennus

sekä työkokeilun ja työhönvalmennuksen yhdistelmä. Palvelun kokonaiskesto on palvelulinjasta riippuen 3–26 kuukautta. (Kela, 2020a.)

KIILA-kuntoutus on ammatillista kuntoutusta, jonka kohderyhmänä ovat vakituissa tai määräaikaisissa toistuvissa työsuhteissa työskentelevät henkilöt, joiden sairauden arvioidaan aiheuttavan lähivuosina työkyvyn ja ansiomahdollisuuksien olennaisen heikentymisen (Kela, 2019b; Kela, 2019c). KIILA-kuntoutusta toteutetaan yhteistyössä työterveyshuollon ja työnantajan kanssa, ja vuoden 2021 Kelan kaikista KIILA-kuntoutuksen asiakkaista 98 % oli työssä ennen kuntoutuksen alkamista. Raportin muiden ammatillisen kuntoutuksen palveluiden asiakkailla suhde työelämään ei ole yhtä vakiintunut kuin KIILA-kuntoutuksen asiakkailla. Ammatillisessa kuntoutus selvityksessä 86 %, TEAK-palvelussa 88 % ja NUOTTI-valmennuksessa 53 % oli ennen kuntoutuksen alkamista joko työttöminä, sairauspäivärahalla tai kuntoutustuella. Lisäksi KIILA-kuntoutuksen asiakkaiden keski-ikä on myös selvästi korkeampi kuin asiakkaiden keski-ikä raportoinnin muissa ammatillisissa kuntoutuspalveluissa. (Kelasto, 2024.)

3.2.2 Harkinnanvaraisen kuntoutuksen palvelut

Harkinnanvaraisen kuntoutuksen eri kurssipalvelut ja moniammatillinen yksilökuntoutus ovat palveluina ja kohderyhmiltään keskenään erilaisia, mistä syystä niitä käsitellään tässä raportissa erillisinä palveluryhminä. Harkinnanvaraiseen moniammatilliseen yksilökuntoutukseen (tässä julkaisussa myöhemmin: yksilökuntoutus) ohjautuvat yksilöllistä palvelua tarvitsevat asiakkaat, joilla on esimerkiksi useita eri sairauksia ja joiden ei katsota hyötyvän ryhmämuotoisesta kuntoutuksesta ja sen tarjoamasta vertaistuesta (Kela, 2019d; Kela, 2019e; Kela, 2019f; Kela, 2019g).

Työikäisille suunnatuilla Tules-kursseilla korostuvat toiminta- ja työkykyyn liittyvät tavoitteet, ja työelämästä poissaoleville suunnatuilla kursseilla keskitytään lähinnä toimintakyvyn ylläpitämiseen ja parantamiseen liittyviin tavoitteisiin (Kela, 2019h; Kela, 2019i).

Mielenterveyskuntoutuskurssien (tässä julkaisussa myöhemmin: mielenterveyskurssit) asiakkaat ovat nuoria tai aikuisia, joilla on kurssimuotoisen kuntoutuksen tarve. Kurssien tavoitteena on asiakkaan opiskelu-, työ- ja toimintakyvyn turvaaminen tai parantaminen sekä osallisuuden ja aktiivisuuden lisääminen asiakkaalle merkityksellisissä arjen toiminnoissa. (Kela, 2020b; Kela, 2020c; Kela, 2020d.)

Muut kuin tuki- ja liikuntaelinsairauksiin tai mielenterveyteen liittyvät diagnoosipohjaiset sopeutumisvalmennus- ja kuntoutuskurssit (tässä julkaisussa myöhemmin: muut diagnoosipohjaiset kurssit) käsitellään tässä raportissa yhdessä. Mukana ovat diabetesta sairastavien aikuisten sopeutumisvalmennuskurssit,

hengityselinsairautta sairastavan aikuisen sopeutumisvalmennuskurssit, ALS-sopeutumisvalmennuskurssit, aikuisten elinsiirtokurssit, ääreisherma- ja lihassairauksia sairastavien kurssit, aivoverenkiertohäiriöitä sairastavien kuntoutuskurssit, MS-tautia sairastavien kuntoutuskurssit, liikehäiriösairauksia sairastavien kuntoutuskurssit, reumaa sairastavan aikuisen kuntoutuskurssit ja uniapneaa sairastavien kuntoutuskurssit. Sopeutumisvalmennuskurssien tavoitteena on tukea sairauden aiheuttamassa muutostilanteessa auttaen asiakasta ja hänen perhettään sopeutumaan sairauden tai vamman mukanaan tuomiin muutoksiin. Kuntoutuksella pyritään myös vahvistamaan asiakkaan voimavaroja ja elämänhallintaa, jotta asiakas pystyisi toimimaan mahdollisimman itsenäisesti ja aktiivisesti omassa arjessaan. (Ks. esim. Kela, 2020e.) Kuntoutuskurssien tavoitteena taas on tukea asiakkaan fyysistä, psyykkistä, kognitiivista ja sosiaalista työ- ja/tai toimintakykyä sekä hänen aktiivisuuttaan ja osallistumistaan arjen eri ympäristöissä ja verkostoissa. Samoin on tavoitteena, että hän oppii ymmärtämään muuttunutta elämäntilannettaan. (Ks. esim. Kela, 2019j.)

3.2.3 Vaativan lääkinällisen kuntoutuksen palvelut

Vaativaa lääkinällistä kuntoutusta Kela järjestää terapioina, kursseina sekä moniammatillisina yksilöllisinä jaksoina. Tässä raportissa tarkastellaan vain moniammatilliseen yksilökuntoutukseen osallistuvia aikuisia asiakkaita.

Vaativan lääkinällisen kuntoutuksen moniammatillisen yksilökuntoutuksen tavoitteena on parantaa tai ylläpitää työ- ja/tai toimintakykyä. Kuntoutukseen pääsy edellyttää, että sairaus tai vamma rajoittaa henkilön arjen sujumista eikä muusta kuntoutuksesta ole riittävästi apua. Lisäksi edellytetään, että sairaus tai vamma vaatii vähintään vuoden kestäväntä kuntoutusta. (Kela, 2018b; Kela, 2018c; Kela, 2018d, Kela, 2018e.) Kelan kuntoutuspalvelujen palvelukuvauksissa¹ on tarkempaa tietoa raportin eri kuntoutuspalvelujen tavoitteista, kohderyhmistä ja toteutuksesta.

3.3 Aineiston analysointi

Kuntoutuksen hyödyn raportointiaineisto analysoitiin SPSS 29 -ohjelmiston avulla. Aineiston kuvailussa käytettiin kuvioiden lisäksi frekvenssi- ja prosenttijakaumia. Sukupuolten, ikäluokkien tai muiden ryhmien välisiä eroja testattiin Khiin neliö-testillä. Lisäksi kuntoutuksen jälkeistä itsearvioitua työkykyä ja työelämätilannetta vuoden kuluttua kuntoutuksen päättymisestä tarkasteltiin ristiintaulukoinnin ja Khiin neliö-testin avulla. Tilastollisen merkitsevyyden rajana oli $p < 0,05$.

1 Uusimmat palvelukuvaukset löytyvät [Kelan verkkosivuilta \(kela.fi\)](https://www.kela.fi).

4 Vuonna 2021 kuntoutuksensa päättäneiden työ- ja elämäntilanne ennen kuntoutusta ja sen jälkeen

4.1 Taustatekijät

Taustatekijöinä tarkasteltiin palveluryhmien sukupuoli- ja ikäluokkajakaumia. Vuonna 2021 päättäneiden kuntoutuksen palveluryhmien sukupuolijakaumassa oli eroa ($p < 0,001$). Kaikkiin palveluihin osallistui naisia enemmän kuin miehiä. Ammatillisessa kuntoutus selvityksessä, NUOTTI-valmennuksessa, TEAK-palvelussa ja vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen moniammatillisessa yksilökuntoutuksessa miehiä oli asiakkaista 47–48 %, mielenterveyskursseilla miehiä oli vain 22 %, KIILA-kuntoutuksessa 26 % ja Tules-kursseilla 28 %. (Taulukot 1–3, s. 13–14.)

Myös palveluryhmien ikäjakaumat erosivat toisistaan ($p < 0,001$). Ammatillisessa kuntoutus selvityksessä ja TEAK-palvelussa yleisin ikäryhmä oli 25–34-vuotiaat, kun taas KIILA-kuntoutuksessa, Tules-kursseilla, muilla diagnoosipohjaisilla kursseilla ja sekä harkinnanvaraisen että vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen yksilökuntoutuksessa oli eniten 55–64-vuotiaita. Mielenterveyskursseilla oli eniten sekä 55–64-vuotiaita että 45–54-vuotiaita. NUOTTI-palvelu on suunnattu vain alle 30-vuotiaille ja enemmistö oli 16–24-vuotiaita. (Taulukot 1–3.)

Taulukko 1. Ammatillisen kuntoutuksen asiakkaiden sukupuoli- ja ikäluokkajakauma palveluryhmittäin (n = 3 757).

Taustamuuttuja	Ammatillinen kuntoutus selvitys (n = 894), n (%)	NUOTTI-valmennus (n = 1 577), n (%)	TEAK-palvelu (n = 583), n (%)	KIILA-kuntoutus (n = 703), n (%)
Sukupuoli				
Miehet (n = 1 644)	428 (47,9)	759 (48,1)	273 (46,8)	184 (26,2)
Naiset (n = 2 113)	466 (52,1)	818 (51,9)	310 (53,2)	519 (73,8)
Ikäluokka				
16–24 vuotta (n = 1 291)	120 (13,4)	1 066 (67,6)	105 (18,0)	-
25–34 vuotta (n = 961)	264 (29,5)	511 (32,4)	181 (31,0)	5 (0,7)
35–44 vuotta (n = 357)	191 (21,4)	-	123 (21,1)	43 (6,1)
45–54 vuotta (n = 521)	198 (22,1)	-	99 (17,0)	224 (31,9)
55–64 vuotta (n = 624)	121 (13,5)	-	75 (12,9)	428 (60,9)
65–68 vuotta (n = 3)	-	-	-	3 (0,4)

Taulukko 2. Harkinnanvaraisen kuntoutuksen asiakkaiden sukupuoli- ja ikäjakauma palveluryhmittäin (n = 4 420).

Taustamuuttuja	Tules-kurssit (n = 2 494), n (%)	Mielenterveys- kurssit (n = 354), n (%)	Muut diagnoosi- pohjaiset kurssit (n = 418), n (%)	Yksilökuntoutus (n = 1 154), n (%)
Sukupuoli				
Miehet (n = 1 378)	709 (28,4)	78 (22,0)	182 (43,5)	409 (35,5)
Naiset (n = 3 040)	1 785 (71,6)	276 (78,0)	236 (56,5)	743 (64,5)
Ikäluokka				
16–24 vuotta (n = 33)	6 (0,2)	19 (5,4)	2 (0,5)	6 (0,5)
25–34 vuotta (n = 132)	58 (2,3)	36 (10,2)	17 (4,1)	21 (1,8)
35–44 vuotta (n = 500)	252 (10,1)	81 (22,9)	45 (10,8)	122 (10,6)
45–54 vuotta (n = 1 315)	752 (30,2)	106 (29,9)	121 (28,9)	336 (29,2)
55–64 vuotta (n = 2 238)	1 369 (54,9)	110 (31,1)	185 (44,3)	574 (49,8)
65–68 vuotta (n = 200)	57 (2,3)	2 (0,6)	48 (11,5)	93 (8,1)

Taulukko 3. Vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen moniammatillisen yksilökuntoutuksen asiakkaiden sukupuoli- ja ikäjakauma (n = 303).

Taustamuuttuja	Moniammatillinen yksilökuntoutus (n = 303), n (%)
Sukupuoli	
Miehet	146 (48,2)
Naiset	157 (51,8)
Ikäluokka	
16–24 vuotta	5 (1,7)
25–34 vuotta	13 (4,3)
35–44 vuotta	34 (11,2)
45–54 vuotta	88 (29,0)
55–64 vuotta	147 (48,5)
65–68 vuotta	16 (5,3)

4.2 Ammatillisen kuntoutuksen asiakkaat

Kelan ammatillinen kuntoutus on tarkoitettu henkilöille, joiden työ- tai opiskelukyky on olennaisesti heikentynyt tai on vaarassa heikentyä lähivuosina. Työeläkelaitokset ovat kuitenkin ensisijaisia ammatillisen kuntoutuksen järjestäjiä niille, jotka

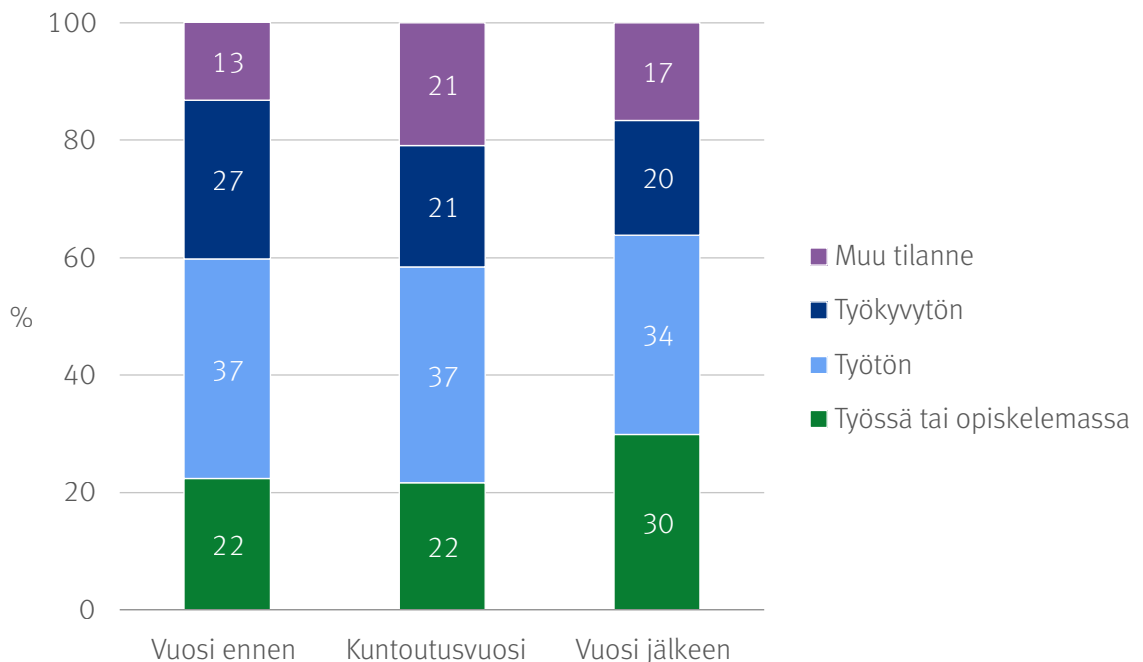
ovat työelämässä tai joiden yhteys työelämään ei ole katkennut. Poikkeuksena tästä on Kelan järjestämä KIILA-kuntoutus. (Kela, 2023.)

4.2.1 Ammatillinen kuntoutus selvitys

Ammatillinen kuntoutus selvitys on tarkoitettu henkilöille, joiden työ- tai opiskelukyky on heikentynyt sairauden tai vamman vuoksi ja jotka tarvitsevat tukea kuntoutuksen mahdollisuuksien ja kokonaistilanteen selvittämisessä. (Ks. tarkempi kuvaus kuntoutus palvelusta luvusta 3.2.)

Ammatillisen kuntoutus selvityksen asiakkaista 22 % oli työssä tai opiskele massa kuntoutus selvitystä edeltävänä vuonna. Kuntoutus selvitys vuonna työssä tai opiskele massa olleiden osuus pysyi vakaana, mutta nousi sitten kuntoutus selvitystä seuraavana vuonna. Vuoden kuluttua palvelusta työssä tai opiskele massa oli 30 %. Työttömänä olleiden kohdalla suunta oli päinvastainen. Vuoden kuluttua palvelun päättymisestä työttömien osuus oli 34 %. Työkyvyttömi en osuus oli suurin kuntoutus selvitystä edeltäneenä vuonna (27 %) ja laski 21 %:iin kuntoutus selvitys vuonna ja siitä edelleen 20 %:iin palvelua seuranneena vuonna. Muussa tilanteessa olleiden osuus taas oli suurin (21 %) kuntoutus selvitys vuonna. (Kuvio 1.)

Kuvio 1. Ammatilliseen kuntoutus selvitykseen osallistuneiden asiakkaiden työelämä asema (%) ennen kuntoutus selvitystä, kuntoutus selvitys vuonna ja vuoden kuluttua selvityksestä (n = 894).^{a,b}

a Ryhmä "muu tilanne" sisältää asiakkaat, jotka olivat vuoden lopussa kuolleita (n = 3) tai joiden työtilannetta ei rekisterien perusteella pystytty määrittelemään mihinkään muuhun ryhmään.

b Kuvion data on esitetty liitetaulukossa 1.

Niistä, jotka olivat työssä tai opiskelemassa kuntoutusselvitystä edeltäneenä vuonna, 53 % oli edelleen työssä tai opiskelemassa selvitysvuonna. Kuntoutusselvitysvuotta edeltäneenä vuonna työkyvyttöminä olleista oli selvitysvuonna edelleen työkyvyttöminä 40 %, työttömänä 24 % ja työssä tai opiskelemassa 18 %. Työttömänä olleista taas 62 % oli edelleen työttömänä, 10 % työssä tai opiskelemassa ja 12 % työkyvyttömänä. (Taulukko 4.)

Taulukko 4. Ammatilliseen kuntoutusselvitykseen osallistuneiden asiakkaiden työelämätilanteen pysyvyys ja havaitut siirtymät (%) kuntoutusselvitysvuotta edeltäneestä vuodesta kuntoutusselvitysvuoteen (n = 894).

Kuntoutusselvitystä edeltäneenä vuonna	Kuntoutusselvitysvuonna työssä tai opiskelemassa, %	Kuntoutusselvitysvuonna työtön, %	Kuntoutusselvitysvuonna työkyvyttön, %	Kuntoutusselvitysvuonna muussa tilanteessa, %	Yhteensä, %
Työssä tai opiskelemassa	53,0	20,0	12,5	14,5	100
Työtön	9,9	62,3	12,0	15,9	100
Työkyvyttön	17,8	24,1	40,2	17,8	100
Muu tilanne	10,1	18,5	19,3	52,1	100

Kuntoutusselvitysvuonna työssä tai opiskelemassa olleista 69 % oli vuoden kuluttua selvityksestä edelleen työssä tai opiskelemassa, 10 % työttömänä ja 13 % työkyvyttömänä. Kuntoutusselvitysvuonna työkyvyttömänä olleista 50 % oli edelleen vuoden kuluttua selvityksestä työkyvyttömänä, 18 % työssä tai opiskelemassa ja 19 % työttömänä. Työttömänä olleista taas oli edelleen työttömänä 61 %, työssä tai opiskelemassa 18 % ja työkyvyttömänä 11 %. (Taulukko 5.)

Taulukko 5. Ammatilliseen kuntoutusselvitykseen osallistuneiden asiakkaiden työelämätilanteen pysyvyys ja havaitut siirtymät (%) kuntoutusselvitysvuodesta kuntoutusselvitystä seuranneeseen vuoteen (n = 894).

Kuntoutusselvitysvuonna	Vuoden kuluttua kuntoutusselvityksen tekemisestä työssä tai opiskelemassa, %	Vuoden kuluttua kuntoutusselvityksen tekemisestä työtön, %	Vuoden kuluttua kuntoutusselvityksen tekemisestä työkyvyttön, %	Vuoden kuluttua kuntoutusselvityksen tekemisestä muussa tilanteessa, %	Yhteensä, %
Työssä tai opiskelemassa	68,6	10,3	12,9	8,2	100
Työtön	18,3	61,0	11,0	9,8	100
Työkyvyttön	17,8	18,9	50,3	13,0	100
Muu tilanne	21,9	26,2	10,7	51,7	100

Sillä, millaiseksi arvioi työkykynsä kuntoutusselvityksen päätyttyä, oli yhteys henkilön työ- ja elämäntilanteeseen vuoden kuluttua kuntoutusselvityksen tekemisestä ($p < 0,001$). Kuntoutusselvityksen päättyessä 55 % asiakkaista oli arvioinut työkykynsä huonoksi, 33 % kohtalaiseksi ja 13 % hyväksi tai erinomaiseksi. Niistä, jotka olivat kuntoutusselvityksen jälkeisenä vuonna työssä tai opiskelemassa, työkykynsä huonoksi oli arvioinut 38 %. Työttöminä olleilla vastaava osuus oli 64 % ja työkyvyttömillä 70 %.

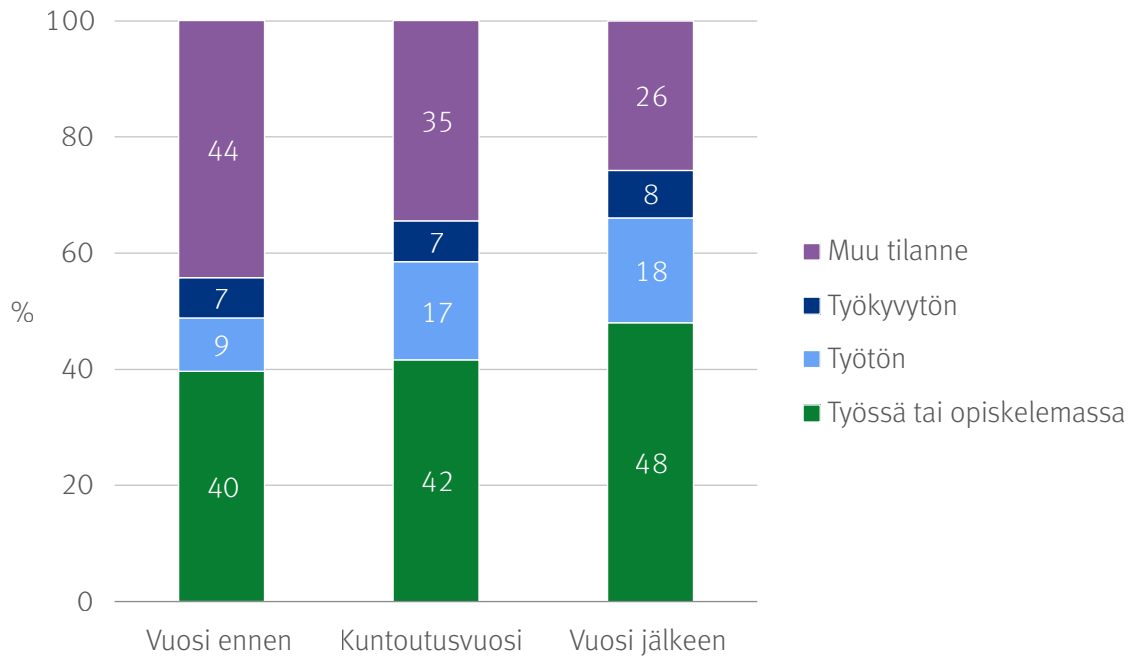
4.2.2 NUOTTI-valmennus

NUOTTI-valmennus on ammatilliseen kuntoutukseen kuuluvaa henkilökohtaista valmennusta 16–29-vuotiaalle nuorelle, jonka toimintakyky on olennaisesti heikentynyt. (Ks. tarkempi kuvaus kuntoutuspalvelusta luvusta 3.2.)

Nuorten NUOTTI-valmennukseen osallistuneista valmennusta edeltävänä vuonna oli työssä tai opiskelemassa 40 %, työttömänä 9 % ja työkyvyttömänä 7 %. Muussa tilanteessa oli 44 %. Valmennusvuonna työssä tai opiskelemassa olleiden ja työttömien osuudet kasvoivat. Valmennusvuoden jälkeen nämä kehityssuunnat vahvistuivat. Vuoden kuluttua valmennuksen päättymisestä työssä tai opiskelemassa oli 48 % NUOTTI-valmennukseen osallistuneista. Työttömänä oli 18 % ja työkyvyttömänä 8 % valmennukseen osallistuneista. Muussa tilanteessa olleiden osuus väheni koko seurannan ajan ja oli valmennuksen päättymisen jälkeisenä vuonna 26 %. (Kuvio 2, s. 18.)

Niistä, jotka olivat työssä tai opiskelemassa NUOTTI-valmennusta edeltäneenä vuonna, 64 % oli edelleen työssä tai opiskelemassa valmennusvuonna. Valmennusta edeltäneenä vuonna työkyvyttöminä olleista oli edelleen valmennusvuonna työkyvyttöminä 33 %, työttömänä 12 % ja työssä tai opiskelemassa 22 %. Työttömänä olleista taas 51 % oli edelleen työttömänä, 15 % työssä tai opiskelemassa ja 2 % työkyvyttömänä. (Taulukko 6, s. 18.)

Kuvio 2. Nuorten NUOTTI-valmennukseen osallistuneiden asiakkaiden työelämäasema (%) ennen valmennusta, valmennusvuonna ja vuoden kuluttua valmennuksesta (n = 1 577).^{a,b}

a Ryhmä ”muu tilanne” sisältää asiakkaat, jotka olivat vuoden lopussa muulla eläkkeellä kuin työkyvyttömyyseläkkeellä tai kuolleita (n = 2) tai joiden työtilannetta ei rekisterien perusteella pystytty määrittelemään mihinkään muuhun ryhmään.

b Kuvion data on esitetty liitetaulukossa 2.

Taulukko 6. Nuorten NUOTTI-valmennukseen osallistuneiden asiakkaiden työelämätilanteen pysyvyys ja havaitut siirtymät (%) valmennusvuotta edeltäneestä vuodesta valmennusvuoteen (n = 1 577).

Valmennusta edeltäneenä vuonna	Valmennusvuonna työssä tai opiskelemassa, %	Valmennusvuonna työtön, %	Valmennusvuonna työkyvytön, %	Valmennusvuonna muussa tilanteessa, %	Yhteensä, %
Työssä tai opiskelemassa	64,1	7,5	4,8	23,6	100
Työtön	15,1	50,7	2,1	32,2	100
Työkyvytön	22,0	11,9	33,0	33,0	100
Muu tilanne	30,1	18,9	5,9	45,1	100

NUOTTI-valmennusvuonna työssä tai opiskelemassa olleista 80 % oli vuoden kuluttua valmennuksesta edelleen työssä tai opiskelemassa, 4 % työttömänä ja 4 % työkyvyttömänä. Kuntoutusselvitysvuonna työkyvyttömänä olleista 36 % oli edelleen vuoden kuluttua selvityksestä työkyvyttömänä, 23 % työssä tai opiskelemassa ja 16 % työttömänä. Työttömänä olleista taas oli edelleen työttömänä 60 %, työssä tai opiskelemassa 24 % ja työkyvyttömänä 5 %. (Taulukko 7, s. 19.)

Taulukko 7. Nuorten NUOTTI-valmennukseen osallistuneiden asiakkaiden työelämätilanteen pysyvyys ja havaitut siirtymät (%) valmennusvuodesta valmennusvuotta seuranneeseen vuoteen (n = 1 577).

Valmennus- vuonna	Vuoden kuluttua valmennuksesta työssä tai opiskelemassa,%	Vuoden kuluttua valmennuksesta työtön, %	Vuoden kuluttua valmennuksesta työkyvytön, %	Vuoden kuluttua valmennuksesta muussa tilanteessa, %	Yhteensä, %
Työssä tai opiskelemassa	79,7	3,5	4,1	12,7	100
Työtön	23,7	60,2	4,9	11,3	100
Työkyvytön	22,7	15,5	35,5	26,4	100
Muu tilanne	26,8	15,6	9,4	48,3	100

Sillä, millaiseksi kuntoutukseen osallistunut arvioi työ- tai opiskelukykynsä NUOTTI-valmennuksen päätyttyä, oli yhteys henkilön työ- ja elämäntilanteeseen vuoden kuluttua kuntoutus selvityksestä ($p < 0,001$). Valmennuksen päättyessä 31 % oli arvioinut työ- tai opiskelukykynsä huonoksi, 35 % kohtalaiseksi ja 34 % hyväksi tai erinomaiseksi. Niistä, jotka olivat valmennuksen jälkeisenä vuonna työssä tai opiskelemassa, työ- tai opiskelukykynsä huonoksi oli arvioinut 20 % ja hyväksi tai erinomaiseksi 45 %. Työttöminä olleilla vastaavat osuudet olivat 37 % ja 26 % ja työkyvyttömillä 53 % ja 18 %.

4.2.3 Työllistymistä edistävä ammatillinen kuntoutus

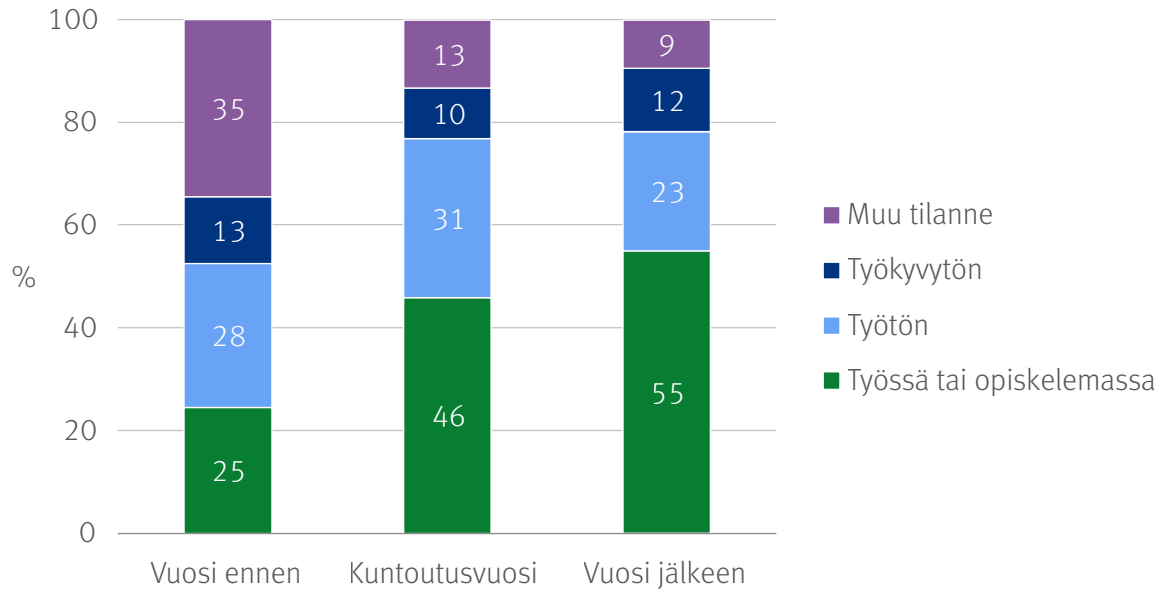
Työllistymistä edistävä ammatillinen kuntoutus (TEAK) on tarkoitettu asiakkaille, jotka tarvitset sairauden ja kokonaistilanteensa vuoksi yksilöllistä valmentajan tukea työtehtävän, ammattialan tai opiskelualan valintaan. (Ks. tarkempi kuvaus kuntoutuspalvelusta luvusta 3.2.)

TEAK-palveluun osallistuneista 25 % oli työssä tai opiskelemassa kuntoutusta edeltävänä vuonna. Työttömänä oli 28 % ja työkyvyttömänä 13 %. Suurin ryhmä oli kuitenkin muussa tilanteessa olleet (35 %). Työssä tai opiskelemassa olleiden osuus kasvoi kuntoutusvuonna 21 prosenttiyksikköä. Kuntoutusta seuraavana vuonna työssä tai opiskelemassa olleiden osuus kasvoi edelleen yhdeksän prosenttiyksikköä. Vuoden kuluttua työllistymistä edistävän kuntoutuksen päätymisestä työssä tai opiskelemassa oli 55 %. Muussa tilanteessa olleiden osuus väheni seuranta-aikana 9 %:iin eli 26 prosenttiyksikköä. (Kuvio 3, s. 20.)

Työttömien määrä kasvoi kuntoutusvuonna kolme prosenttiyksikköä, 31 %:iin, mutta väheni kuntoutuksen jälkeen 23 %:iin. Työkyvyttömiä määrä hieman laski kuntoutusvuonna mutta palautui vuoden kuluttua kuntoutuksesta lähes kuntou-

tusta edeltäneen vuoden tasolle. Vuoden kuluttua kuntoutuksen päättymisestä työkyvyttömänä oli 12 % TEAK-palveluun osallistuneista. (Kuvio 3.)

Kuvio 3. Työllistymistä edistävään ammatilliseen kuntoutukseen osallistuneiden asiakkaiden työelämäasema (%) ennen kuntoutusta, kuntoutusvuonna ja vuoden kuluttua kuntoutuksesta (n = 583). ^{a,b}

a Ryhmä ”muu tilanne” sisältää asiakkaat, jotka olivat vuoden lopussa muulla eläkkeellä kuin työkyvyttömyyseläkkeellä tai kuolleita (n = 3) tai joiden työtilannetta ei rekisterien perusteella pystytty määrittelemään mihinkään muuhun ryhmään.

b Kuvion data on esitetty liitetaulukossa 3.

Niistä, jotka olivat työssä tai opiskelemassa kuntoutusta edeltäneenä vuonna, 75 % oli edelleen työssä tai opiskelemassa kuntoutusvuonna. Kuntoutusvuotta edeltäneenä vuonna työkyvyttöminä olleista oli edelleen kuntoutusvuonna työkyvyttöminä 37 %, työttömänä 16 % ja työssä tai opiskelemassa 33 %. Työttömänä olleista taas 52 % oli edelleen työttömänä, 30 % työssä tai opiskelemassa ja 4 % työkyvyttömänä. (Taulukko 8, s. 21.)

Taulukko 8. Työllistymistä edistävään ammatilliseen kuntoutukseen osallistuneiden asiakkaiden työelämätilanteen pysyvyys ja havaitut siirtymät (%) kuntoutusvuotta edeltäneestä vuodesta kuntoutusvuoteen (n = 583).

Kuntoutusta edeltäneenä vuonna	Kuntoutusvuonna työssä tai opiskelemassa, %	Kuntoutusvuonna työtön, %	Kuntoutusvuonna työkyytön, %	Kuntoutusvuonna muussa tilanteessa, %	Yhteensä, %
Työssä tai opiskelemassa	74,8	14,7	5,6	4,9	100
Työtön	30,1	51,5	3,7	14,7	100
Työkyytön	32,9	15,8	36,8	14,5	100
Muu tilanne	42,8	31,8	8,0	17,4	100

TEAK-palvelun päättymisvuonna työssä tai opiskelemassa olleista 84 % oli vuoden kuluttua kuntoutuksen päättymisestä edelleen työssä tai opiskelemassa. Kuntoutusvuonna työkyyttömänä olleista 50 % oli edelleen vuoden kuluttua kuntoutuksen päättymisestä työkyyttömänä, 22 % työssä tai opiskelemassa ja 12 % työttömänä. Työttömänä olleista taas oli edelleen työttömänä 56 %, työssä tai opiskelemassa 29 % ja työkyyttömänä 7 %. (Taulukko 9.)

Taulukko 9. Työllistymistä edistävään ammatilliseen kuntoutukseen osallistuneiden asiakkaiden työelämätilanteen pysyvyys ja havaitut siirtymät (%) kuntoutusvuodesta kuntoutusta seuranneeseen vuoteen (n = 583).

Kuntoutusvuonna	Vuoden kuluttua kuntoutuksen päättymisestä työssä tai opiskelemassa, %	Vuoden kuluttua kuntoutuksen päättymisestä työtön, %	Vuoden kuluttua kuntoutuksen päättymisestä työkyytön, %	Vuoden kuluttua kuntoutuksen päättymisestä muussa tilanteessa, %	Yhteensä, %
Työssä tai opiskelemassa	84,3	5,6	6,7	3,4	100
Työtön	29,3	55,8	7,2	7,7	100
Työkyytön	22,4	12,1	50,0	15,5	100
Muu tilanne	37,7	16,9	15,6	29,9	100

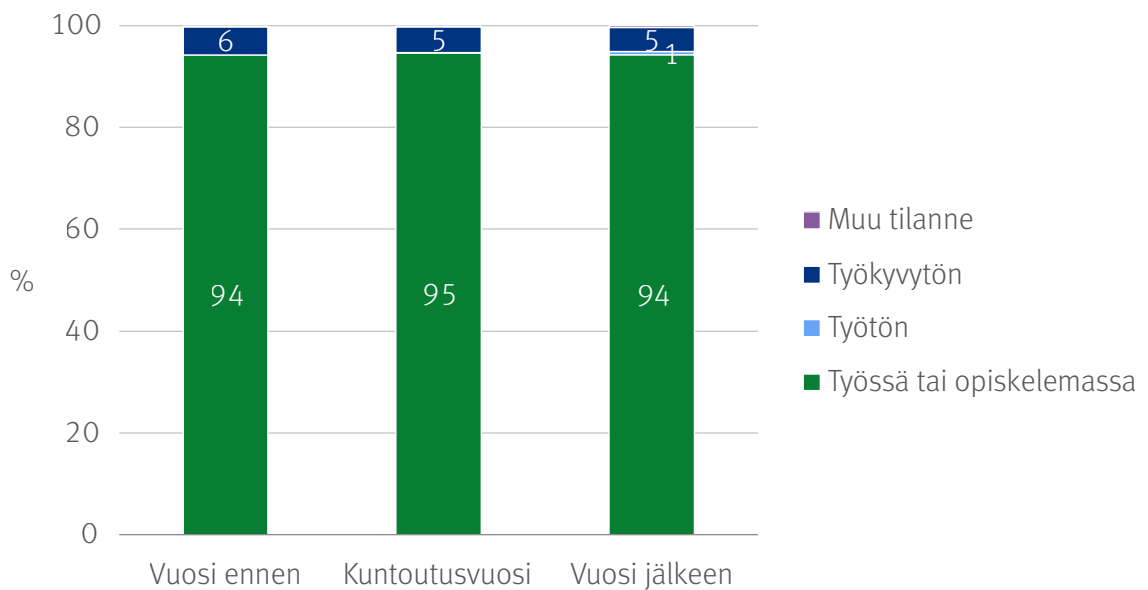
Sillä, millaiseksi kuntoutukseen osallistunut arvioi työ- tai opiskelukykyä TEAK-palvelun päätyttyä, oli yhteys henkilön työ- ja elämäntilanteeseen vuoden kuluttua kuntoutuksen päättymisestä ($p < 0,001$). Kuntoutuksen päättyessä 23 % oli arvioinut työ- tai opiskelukykyä huonoksi, 35 % kohtalaiseksi ja 42 % hyväksi tai erinomaiseksi. Niistä, jotka olivat kuntoutuksen jälkeisenä vuonna työssä tai opiskelemassa, työ- tai opiskelukykyä huonoksi oli arvioinut 12 % ja hyväksi tai erinomaiseksi 54 %. Työttöminä olleilla vastaavat osuudet olivat 41 % ja 26 % ja työkyyttömällä 40 % ja 26 %.

4.2.4 KIILA-kuntoutus

Ammatillisen KIILA-kuntoutuksen kohderyhmänä ovat vakituisissa tai määräaikaisissa toistuvissa työsuhteissa työskentelevät henkilöt, joiden sairauden arvioidaan aiheuttavan lähivuosina työkyvyn ja ansiomahdollisuuksien olennaisen heikentymisen. Kuntoutus toteutetaan yhteistyössä työterveyshuollon ja työnantajan kanssa. (Ks. tarkempi kuvaus kuntoutuspalvelusta luvusta 3.2.)

KIILA-kuntoutukseen osallistuneista 94 % oli kuntoutusta edeltävänä vuonna työssä tai opiskelemassa ja loput 6 % työkyvyttömänä. Seurannan aikana tilanne säilyi lähes ennallaan. Vuoden kuluttua kuntoutuksen päättymisestä työssä tai opiskelemassa oli 94 %, työkyvyttömänä 5 % ja muussa tilanteessa, lähinnä vanhuuseläkkeellä, 1 % KIILA-kuntoutukseen osallistuneista. (Kuvio 4.)

Kuvio 4. KIILA-kuntoutukseen osallistuneiden asiakkaiden työelämäasema (%) ennen kuntoutusta, kuntoutusvuonna ja vuoden kuluttua kuntoutuksen päättymisestä (n = 703). ^{a,b}

a Ryhmä "muu tilanne" sisältää asiakkaat, jotka olivat vuoden lopussa muulla eläkkeellä kuin työkyvyttömyyseläkkeellä tai joiden työtilannetta ei rekisterien perusteella pystytty määrittelemään mihinkään muuhun ryhmään.

b Kuvion data on esitetty liitetaulukossa 4.

4.3 Harkinnanvaraisen kuntoutuksen asiakkaat

Tässä raportissa tarkastellut Kelan harkinnanvaraisen kuntoutuksen palvelut ovat luonteeltaan enemmän lääkinällistä kuin ammatillista kuntoutusta ja ne on tarkoitettu pääasiassa työikäisille, joilla sairaus tai vamma haittaa työkykyä. Kelan

harkinnanvaraista kuntoutusta voivat saada yksilöllisen tarpeen mukaan myös työelämän ulkopuolella olevat, eri ikäryhmiin kuuluvat henkilöt, joiden toimintakykyä ja elämänlaatua voidaan parantaa kuntoutuksella. Kela järjestää harkinnanvaraisena kuntoutuksena muun muassa moniammatillista yksilökuntoutusta, sopeutumisvalmennusta ja kuntoutuskursseja. (Kela, 2023.)

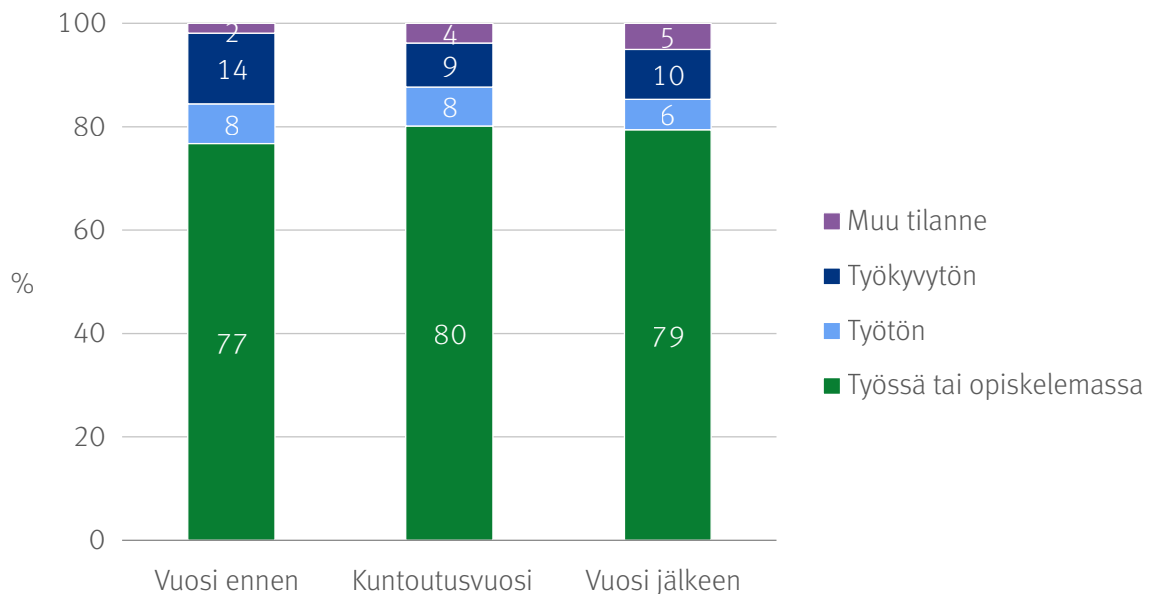
4.3.1 Tules-kurssit

Harkinnanvaraisen kuntoutuksen työikäisille suunnatuilla Tules-kursseilla korostuvat toiminta- ja työkykyyn liittyvät tavoitteet. Työelämästä poissaoleville suunnatuilla kursseilla keskitytään toimintakyvyn ylläpitämiseen ja parantamiseen liittyviin tavoitteisiin. (Ks. tarkempi kuvaus kuntoutuspalvelusta luvusta 3.2.)

Tules-kursseille osallistuneista 77 % oli työssä tai opiskelemassa, 8 % työttömänä, 14 % työkyvyttömänä ja 2 % muussa tilanteessa kuntoutusta edeltäneenä vuonna. Seuranta-aikana työssä tai opiskelemassa olleiden osuus hieman kasvoi ja työttömien ja työkyvyttömien osuudet hieman laskivat. Myös muussa tilanteessa olleiden osuus hieman kasvoi. Vuoden kuluttua kuntoutuksen päättymisestä työssä tai opiskelemassa oli 79 %, työttömänä 6 %, työkyvyttömänä 10 % ja muussa tilanteessa, pääasiassa vanhuuseläkkeellä, 5 % Tules-kursseille osallistuneista. (Kuvio 5, s. 24.)

Niistä, jotka olivat kuntoutusta edeltäneenä vuonna työssä, 91 % oli edelleen työssä kuntoutuksen päättymisvuonna. Työkyvyttömänä oli 7 % aiemmin työssä olleista. Kuntoutusta edeltäneenä vuonna työkyvyttömänä olleista 18 % oli edelleen työkyvyttömänä ja 71 % työssä kuntoutuksen päättymisvuonna. Samoin Tules-kuntoutuksen päättymisvuonna työssä tai opiskelemassa olleista 91 % oli edelleen työssä vuoden kuluttua kuntoutuksen päättymisestä. Kuntoutusvuonna työkyvyttömänä olleista taas oli vuoden kuluttua kuntoutuksen päättymisestä edelleen työkyvyttömänä 32 %, työssä 54 % ja työttömänä 9 %.

Kuvio 5. Tules-kursseille osallistuneiden asiakkaiden työelämäasema (%) ennen kuntoutusta, kuntoutusvuonna ja vuoden kuluttua kuntoutuksen päättymisestä (n = 2 494).^{a,b}

a Ryhmä ”muu tilanne” sisältää asiakkaat, jotka olivat vuoden lopussa muulla eläkkeellä kuin työkyvyttömyyseläkkeellä tai kuolleita (n = 2) tai joiden työtilannetta ei rekisterien perusteella pystytty määrittelemään mihinkään muuhun ryhmään.

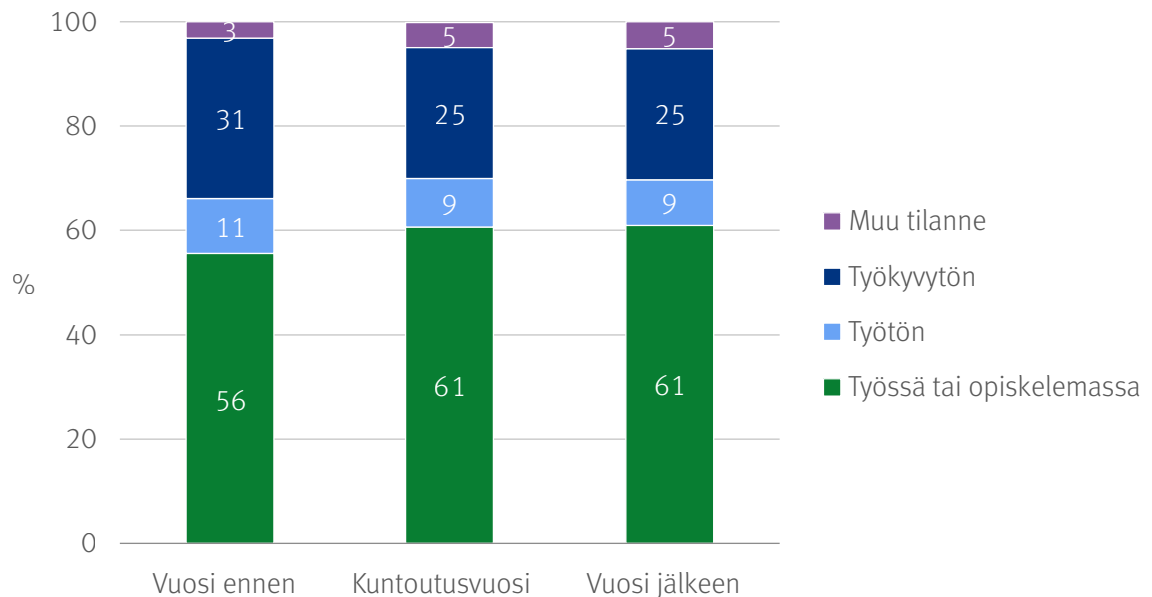
b Kuvion data on esitetty liitetaulukossa 5.

4.3.2 Mielensterveyskurssit

Harkinnanvaraisen kuntoutuksen mielensterveyskurssien tavoitteena on asiakkaan opiskelu-, työ- ja toimintakyvyn turvaaminen tai parantaminen sekä osallisuuden ja aktiivisuuden lisääminen asiakkaalle merkityksellisissä arjen toiminnoissa. (Ks. tarkempi kuvaus kuntoutuspalvelusta luvusta 3.2.)

Mielensterveyskursseille osallistuneista 56 % oli työssä tai opiskelemassa, 11 % työttömänä, 31 % työkyvyttömänä ja 3 % muussa tilanteessa kuntoutusta edeltäneenä vuonna. Kuntoutusvuonna ja sitä seuranneena vuonna työssä tai opiskelemissa olleiden osuus hieman nousi. Vuoden kuluttua kuntoutuksen päättymisestä työssä tai opiskelemissa oli 61 % mielensterveyskursseille osallistuneista. Tämä on viisi prosenttiyksikköä lähtötilannetta suurempi osuus. Myös työkyvyttömien osuus laski seuranta-aikana kuusi prosenttiyksikköä. Vuoden kuluttua kuntoutuksen päättymisestä työkyvyttömänä oli 25 % mielensterveyskursseille osallistuneista. (Kuvio 6, s. 25.)

Kuvio 6. Mielenterveyskursseille osallistuneiden asiakkaiden työelämäasema (%) ennen kuntoutusta, kuntoutusvuonna ja vuoden kuluttua kuntoutuksen päättymisestä (n = 354).^{a,b}

a Ryhmä ”muu tilanne” sisältää asiakkaat, jotka olivat vuoden lopussa muulla eläkkeellä kuin työkyvyttömyyseläkkeellä tai kuolleita (n = 3) tai joiden työtilannetta ei rekisterien perusteella pystytty määrittelemään mihinkään muuhun ryhmään.

b Kuvion data on esitetty liitetaulukossa 6.

Niistä, jotka olivat kuntoutusta edeltäneenä vuonna työssä tai opiskelemassa, 85 % oli edelleen työssä tai opiskelemassa kuntoutuksen päättymisvuonna. Työkyvyttömänä oli 12 % aiemmin työssä tai opiskelemassa olleista. Kuntoutusta edeltäneenä vuonna työkyvyttömänä olleista 51 % oli edelleen työkyvyttömänä ja 36 % työssä tai opiskelemassa kuntoutuksen päättymisvuonna. Samoin kuntoutuksen päättymisvuonna työssä tai opiskelemassa olleista 85 % oli edelleen työssä tai opiskelemassa ja 9 % työkyvyttömänä vuoden kuluttua kuntoutuksen päättymisestä. Kuntoutusvuonna työkyvyttömänä olleista taas oli vuoden kuluttua kuntoutuksen päättymisestä edelleen työkyvyttömänä 69 %, työssä tai opiskelemassa 9 % ja työttömänä 23 %.

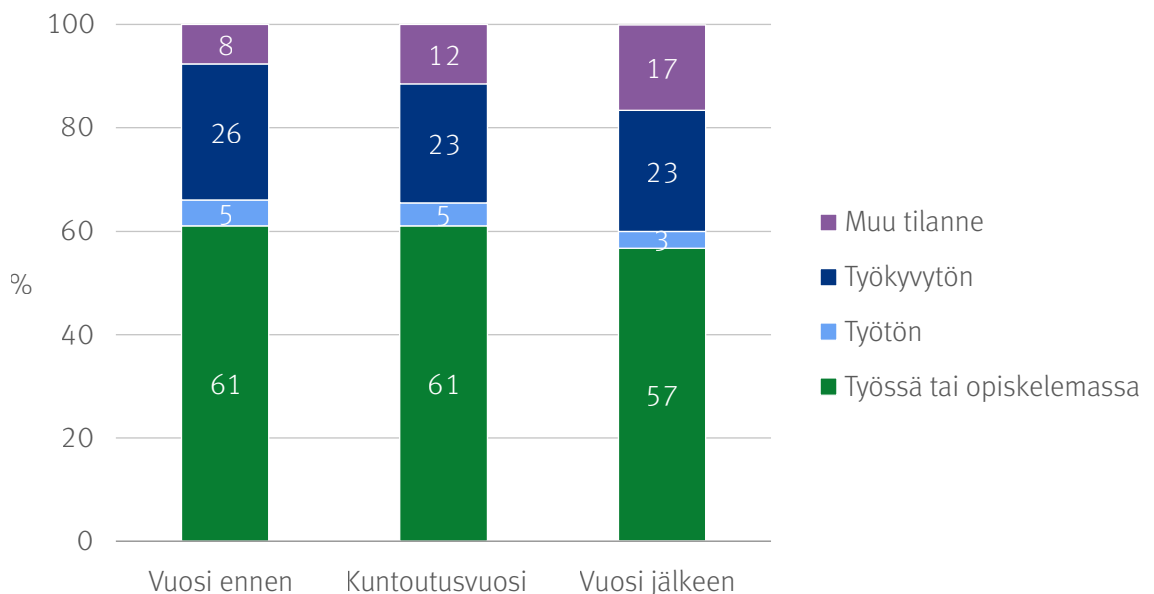
4.3.3 Muut diagnoosipohjaiset kurssit

Harkinnanvaraisen kuntoutuksen muut kuin tuki- ja liikuntaelinsairauksiin tai mielenterveyteen liittyvät diagnoosipohjaiset sopeutumisvalmennus- ja kuntoutuskurssit käsitellään tässä raportissa yhdessä. Mukana on kolme sopeutumisvalmennuskurssipalvelua (diabetes, hengityselinsairaudet, ALS) ja seitsemän kuntoutuskurssipalvelua (elinsiirto, ääreisherma- ja lihassairaudet, aivoverenkiertohäiriöt, MS, liikehäiriösairaudet, reuma, uniapnea). Sopeutumisvalmennuskursseilla tuetaan asiakasta sairauden aiheuttamassa muutostilanteessa. Kuntoutuskursseilla taas tuetaan asiakkaan työ- ja toimintakykyä ja

osallistumista arjen ympäristöissä. (Ks. tarkempi kuvaus kuntoutuspalvelusta luvusta 3.2.)

Muilla kuin tule-sairauksiin tai mielenterveyteen liittyville diagnoosipohjaisille kursseille osallistuneista kuntoutusta edeltäneenä vuonna oli työssä tai opiskelemassa 61 %, työttömänä 5 %, työkyvyttömänä 26 % ja muussa tilanteessa 8 %. Kuntoutusvuonna työssä tai opiskelemassa olleiden osuus pysyi ennallaan mutta laski neljä prosenttiyksikköä, 57 %:iin, kuntoutusta seuranneena vuonna. Seurannan aikana työttömien ja työkyvyttömien osuudet hieman vähenivät ja muussa tilanteessa olleiden osuus kasvoi selvästi. Vuoden kuluttua kuntoutuksen päättymisestä työttömänä oli 3 %, työkyvyttömänä 23 % ja muussa tilanteessa oli 17 %. (Kuvio 7.) Vuoden kuluttua kuntoutuksesta muussa tilanteessa olleista 87 % oli eläkkeellä (muu eläke kuin työkyvyttömyyseläke) ja 6 % oli kuollut.

Kuvio 7. Muihin sairauksiin kuin tuki- ja liikuntaelinsairauksiin tai mielenterveyteen liittyville kursseille osallistuneiden asiakkaiden työelämäasema (%) ennen kuntoutusta, kuntoutusvuonna ja vuoden kuluttua kuntoutuksen päättymisestä (n = 418).^{a,b}

a Ryhmä ”muu tilanne” sisältää asiakkaat, jotka olivat vuoden lopussa muulla eläkkeellä kuin työkyvyttömyyseläkkeellä tai kuolleita (n = 4) tai joiden työtilannetta ei rekisterien perusteella pystytty määrittelemään mihinkään muuhun ryhmään.

b Kuvion data on esitetty liitetaulukossa 7.

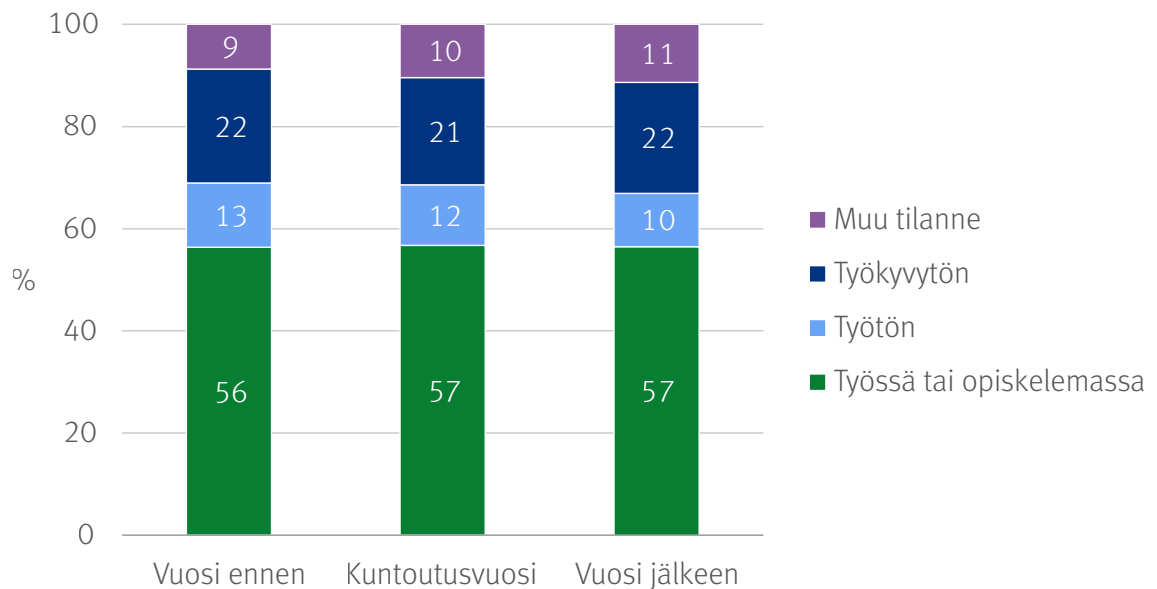
4.3.4 Moniammatillinen yksilökuntoutus

Harkinnanvaraiseen moniammatilliseen yksilökuntoutukseen ohjautuvat yksilöllistä palvelua tarvitsevat asiakkaat, joilla on esimerkiksi useita eri sairauksia ja joiden ei katsota hyötyvän ryhmämuotoisesta kuntoutuksesta ja sen tarjoamasta vertaistuesta.

Harkinnanvaraiseen moniammatilliseen yksilökuntoutukseen osallistuneista kuntoutusta edeltäneenä vuonna työssä tai opiskelemassa oli 56 %, työttömänä 13 %, työkyvyttömänä 22 % ja muussa tilanteessa 9 %. Työssä tai opiskelemassa olleiden osuus pysyi vakaana sekä kuntoutusvuonna että kuntoutusta seuranneena vuonna. Työttömien osuus laski hieman seurannan aikana. (Kuvio 8.)

Työkyvyttömien osuus yksilökuntoutukseen osallistuneista pysyi varsin vakaana koko seurantajakson ajan. Sen sijaan muussa tilanteessa olleiden osuus kasvoi hieman, ollen vuoden kuluttua kuntoutuksen päättymisestä 11 %. (Kuvio 8.) Vuosi kuntoutuksen jälkeen muussa tilanteessa olleista 75 % oli eläkkeellä (muu eläke kuin työkyvyttömyyseläke) ja 2 % oli kuollut.

Kuvio 8. Harkinnanvaraisen kuntoutuksen moniammatilliseen yksilökuntoutukseen osallistuneiden asiakkaiden työelämäasema (%) ennen kuntoutusta, kuntoutusvuonna ja vuoden kuluttua kuntoutuksen päättymisestä (n = 1 152).^{a,b}

a Ryhmä ”muu tilanne” sisältää asiakkaat, jotka olivat vuoden lopussa muulla eläkkeellä kuin työkyvyttömyyseläkkeellä tai kuolleita (n = 3) tai joiden työtilannetta ei rekisterien perusteella pystytty määrittelemään mihinkään muuhun ryhmään.

b Kuvion data on esitetty liitetaulukossa 8.

4.4 Vaativan lääkinällisen kuntoutuksen asiakkaat

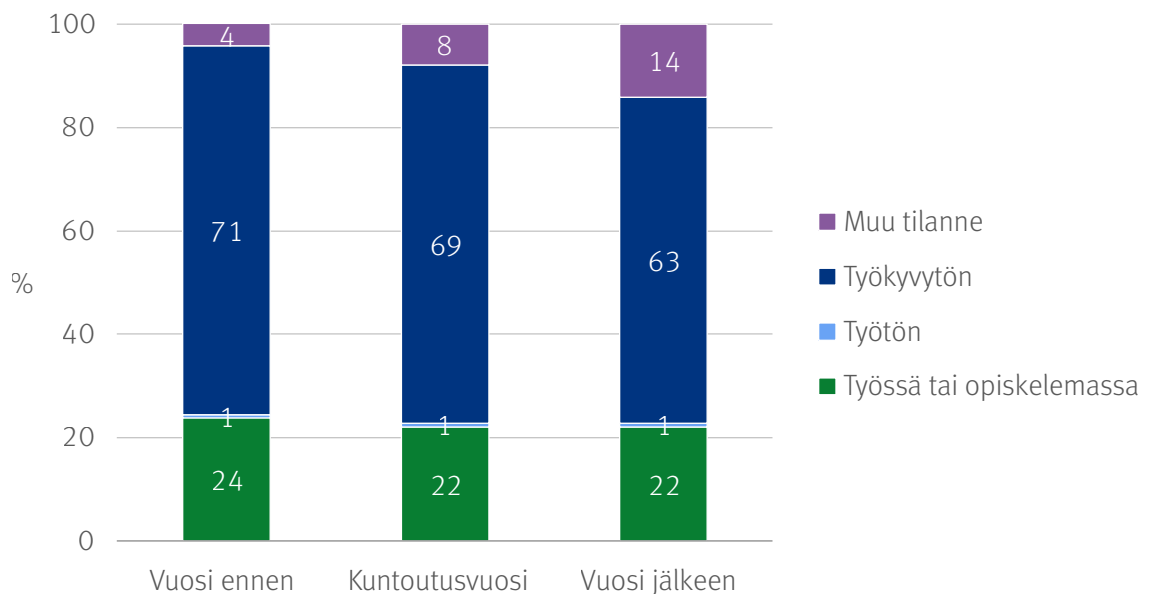
Vaativaa lääkinällistä kuntoutusta Kela järjestää terapioina, kursseina sekä moniammatillisina yksilöllisinä jaksoina. Tässä raportissa tarkastellaan moniammatilliseen yksilökuntoutukseen osallistuneita aikuisia asiakkaita. Vaativan lääkinällisen kuntoutuksen moniammatillisen yksilökuntoutuksen tavoitteena on parantaa tai ylläpitää työ- ja/tai toimintakykyä. Kuntoutukseen pääsy edellyttää,

että sairaus tai vamma rajoittaa henkilön arjen sujumista eikä muusta kuntoutuksesta ole riittävästi apua. Lisäksi edellytetään, että sairaus tai vamma vaatii vähintään vuoden kestävänt kuntoutuksen.

Edellä kuvatun vuoksi vaativan lääkinällisen kuntoutuksen moniammatilliseen yksilökuntoutukseen osallistuneet asiakkaat poikkeavatkin työelämäasemaltaan selvästi sekä ammatilliseen että harkinnanvaraiseen kuntoutukseen osallistuneista asiakkaista. Kuntoutusta edeltävänä vuonna 71 % heistä oli työkyvyttömänä ja vain 24 % työssä tai opiskelemassa. Muussa tilanteessa oli 4 % ja työttömänä 1 % asiakkaista. Seurantajakson aikana työssä ja opiskelemassa olleiden osuus hieman väheni. Vuoden kuluttua kuntoutuksen päättymisestä työssä tai opiskelemassa oli 22 % tämän kuntoutusmuodon asiakkaista. (Kuvio 9.)

Suurimmat muutokset vaativan lääkinällisen kuntoutuksen moniammatillisen yksilökuntoutuksen asiakkailla tapahtuivat työkyvyttömiä ja muussa tilanteessa olleiden osuuksissa. Työkyvyttömiä osuus laski kahdeksan prosenttiyksikköä ja muussa tilanteessa olleiden osuus nousi 10 prosenttiyksikköä seurantajakson aikana. Vuoden kuluttua kuntoutuksen päättymisestä työkyvyttömiä osuus oli 63 % ja muussa tilanteessa olleiden 14 %. (Kuvio 9.) Vuoden kuluttua kuntoutuksen päättymisestä muussa tilanteessa olleista 72 % oli eläkkeellä (muu eläke kuin työkyvyttömyyseläke) ja 26 % oli kuollut.

Kuvio 9. Vaativan lääkinällisen kuntoutuksen moniammatilliseen yksilökuntoutukseen osallistuneiden asiakkaiden työelämäasema (%) ennen kuntoutusta, kuntoutusvuonna ja vuoden kuluttua kuntoutuksen päättymisestä (n = 303).^{a,b}

a Ryhmä ”muu tilanne” sisältää asiakkaat, jotka olivat vuoden lopussa muulla eläkkeellä kuin työkyvyttömyyseläkkeellä tai kuolleita (n = 11) tai joiden työtilannetta ei rekisterien perusteella pystytty määrittelemään mihinkään muuhun ryhmään.

b Kuvion data on esitetty liitetaulukossa 9.

5 Yhteenveto

Tämä raportti käsittelee työ- ja elämäntilannetta niillä kuntoutuksen hyödyn raportointiin suostumuksensa antaneilla kuntoutuksen asiakkailla, jotka ovat olleet kuntoutuksessa vuoden 2021 aikana ja joiden kuntoutus on päättynyt samana vuonna. Näiden asiakkaiden työkykyyn, elämänlaatuun, masennusoireisiin ja kuntoutustavoitteiden saavuttamiseen liittyvä tarkastelu on julkaistu jo aiemmin (Karinkanta & Reiterä, 2023a).

Aineistoa käsitellään yhdeksässä kuntoutuspalveluryhmässä. Näitä ovat ammatillinen kuntoutus selvitys (n = 894), NUOTTI-valmennus (n = 1 577), työllistymistä edistävä ammatillinen kuntoutus (TEAK) (n = 583), ammatillinen KIILA-kuntoutus (n = 703), tuki- ja liikuntaelinsairauksia sairastavien kuntoutuskurssit (Tuleskurssit) (n = 2 494), mielenterveyskuntoutuskurssit (n = 354), muihin kuin tuki- ja liikuntaelinsairauksiin tai mielenterveyteen liittyvät sopeutumisvalmennus- ja kuntoutuskurssit (diagnoosipohjaiset kurssit) (n = 418), harkinnanvarainen moniammatillinen yksilökuntoutus (n = 1 152) ja vaativan lääkinällisen kuntoutuksen moniammatillinen yksilökuntoutus (n = 303).

Tietolaatikko. Työelämäasemassa tapahtuneet keskeiset muutokset

Aineisto

- Aineisto sisältää tiedot 8 478:sta Kelan kuntoutuksen vuonna 2021 päättäneestä.
- Asiakkaiden työ- ja elämäntilannetta tarkasteltiin vuosi ennen kuntoutusta, kuntoutusvuonna ja vuoden kuluttua kuntoutuksen päättymisestä.

Ammatillisessa kuntoutuksessa

- Suurimmat muutokset tapahtuivat TEAK-palveluun osallistuneilla: työssä ja opiskelemissa olleiden osuus kasvoi 30 prosenttiyksikköä kuntoutuksen päättymistä edeltävästä vuodesta päättymistä seuraavaan vuoteen. Työssä tai opiskelemissa oli vuoden kuluttua kuntoutuksen päättymisestä 55 % TEAK-palveluun osallistuneista.
- Nuorten NUOTTI-valmennuksessa työssä olleiden ja opiskelevien osuus kasvoi kahdeksan prosenttiyksikköä valmennuksen päättymistä edeltävästä vuodesta päättymistä seuraavaan vuoteen. Työssä tai opiskelemissa oli vuoden kuluttua valmennuksen päättymisestä 48 % nuorista.
- KIILA-kuntoutuksessa työssä tai opiskelemissa olleiden osuus pysyi suurena koko seurannan aikana.
- Kuntoutuksen päättyessä tehdyillä itsearvioilla senhetkisestä työ- ja opiskelukyvystä oli yhteys asiakkaiden myöhäisempään työtilanteeseen. Vuoden kuluttua kuntoutuksen päättymisestä työkyvyttömänä tai työttömänä olleista selvästi suurempi osuus oli arvioinut työkykynsä huonoksi kuin työssä tai opiskelemissa olleista oli arvioinut. Työkyvyttömänä olleiden arviot erosivat vain vähän työttömänä olleiden arvioista ammatillisessa kuntoutusselvityksessä ja TEAK-palvelussa. NUOTTI-valmennuksessa ero näiden kahden ryhmän välillä oli selvästi suurempi.

Harkinnanvaraisessa kuntoutuksessa

- Työssä tai opiskelemissa olleiden osuus kasvoi seurannan aikana tules- ja mielenterveyskursseilla, pysyi lähes samana moniammatillisessa yksilökuntoutuksessa ja väheni muilla diagnoosipohjaisilla kursseilla. Työkyvyttömien osuus laski kaikissa muissa palveluissa paitsi moniammatillisessa yksilökuntoutuksessa, jossa se pysyi samana.

Vaativassa lääkinnällisessä kuntoutuksessa

- Ennen kuntoutusta työkyvyttömänä oli 71 % moniammatillisen yksilökuntoutuksen asiakkaista. Työssä tai opiskelemissa oli 24 %. Työkyvyttömien ja työssä tai opiskelemissa olleiden osuudet laskivat ja muussa tilanteessa olleiden osuus nousi seurannan aikana.

6 Pohdinta

Eläketurvakeskuksen ja Kelan rekistereihin perustuvaa aineistoa kuntoutuspalveluiden asiakkaiden työ- ja elämäntilanteen kehityksestä tarkasteltiin nyt kuudennen kerran. Tarkastelu kohdistui vuonna 2021 kuntoutuksensa päättäneisiin. Kyseessä ovat siis asiakkaat, jotka ovat olleet itsearviointimittareissa mukana vuoden 2021 Kelan kuntoutuksen hyötyjä arvioivassa raportissa (Karinkanta & Reiterä, 2023a). Verrattuna vuonna 2020 kuntoutuksensa päättäneisiin tässä tarkastelussa oli mukana selkeästi enemmän kuntoutusasiakkaita, vajaa 8 500 henkilöä. Tämä on noin 3 000 henkilöä enemmän kuin vuonna 2020 ja noin 2 000 henkilöä enemmän kuin vuonna 2019 kuntoutuksensa päättäneitä (Karinkanta & Reiterä, 2023b; Karinkanta & Reiterä, 2024). Suurinta nousua tarkasteltavien kuntoutusasiakkaiden määrässä on ollut ammatillisen kuntoutuksen NUOTTI-valmennuksessa ja harkinnanvaraisen kuntoutuksen Tules-kursseilla. Uutena tässä raportissa tarkastellaan muiden kuin tuki- ja liikuntaelinsairauksiin tai mielenterveyteen liittyvien sopeutumisvalmennus- ja kuntoutuskursseille osallistuneiden työelämäasemaa. Lisäksi osassa palveluista on tarkasteltu entistä tarkemmin työelämäasemassa tapahtuneita siirtymiä seurannan aikana ja arvioitu kuntoutuksen päättyessä raportoidun itsearvioitun työ- tai opiskelukyvyn yhteyttä myöhempään työelämäasemaan.

6.1 Ammatillisen kuntoutuksen palvelut

Selkeimmät muutokset ammatillisen kuntoutuksen palveluista nähtiin edellisten vuosien tapaan TEAK-palvelussa. Työssä tai opiskelemassa olleiden osuus kasvoi kuntoutusta edeltäneestä vuodesta kuntoutusta seuraavaan vuoteen 30 prosenttiyksikköä. Erityisesti muussa tilanteessa olleiden osuus laski voimakkaasti. Vuoden kuluttua TEAK-palvelun päättymisestä työssä tai opiskelemassa oli 55 %, työttömänä 23 % ja työkyvyttömänä 12 %. Muussa tilanteessa oli 9 %, kun ennen kuntoutusta heitä oli 35 %.

Verrattuna vuosina 2020 ja 2019 TEAK-palvelun päättäneisiin vuonna 2021 TEAK-palvelun päättäneistä oli lähtötilanteessa hieman vähemmän työssä tai opiskelemassa ja hieman enemmän työttömänä. Sen sijaan työkyvyttömien osuudet olivat vastaavat kuin aiempina vuosina. Työssä tai opiskelemassa olleiden osuuden kasvu oli vuonna 2021 kuntoutuksensa päättäneillä neljästä kuuteen prosenttiyksikköä suurempaa kuin vuosina 2020 ja 2019 TEAK-palvelun päättäneillä. Lisäksi työttömien osuus laski viisi prosenttiyksikköä, joka on hieman enemmän kuin vuonna 2019 kuntoutuksen päättäneillä ja suunta on päinvastainen kuin vuonna 2020 kuntoutuksensa päättäneillä, joilla työttömänä olleiden osuus kasvoi seurannan aikana. Työkyvyttömien osuus myös hieman laski seurannan aikana.

Tämä poikkeaa vuonna 2020 ja 2019 kuntoutuksensa päättäneiden tilanteesta positiivisempaan suuntaan. (Karinkanta & Reiterä, 2023b; Karinkanta & Reiterä, 2024.) Vuonna 2021 otettiin käyttöön uudistettu TEAK-palvelukuvaus. Osa vuonna 2021 kuntoutuksensa päättäneistä on kuitenkin aloittanut kuntoutuksensa jo ennen uutta palvelukuvausta, jolloin kuntoutus on toteutettu aiemman palvelukuvausten mukaisesti.

Ammatillisessa kuntoutuspalveluksessa olleista vuonna 2021 palvelun päättäneillä työssä ja opiskelemissa olleiden osuus nousi kahdeksan prosenttiyksikköä. Työssä tai opiskelemissa oli vuoden kuluttua palvelun päättymisestä 30 % asiakkaista. Samalla laski myös työkyvyttömiä ja työttömien osuus. Vuoden kuluttua palvelun päättymisestä työttömänä oli 34 % ja työkyvyttömänä 20 % ammatilliseen kuntoutuspalveluksen vuonna 2021 päättäneistä asiakkaista. Verrattuna vuosina 2020 ja 2019 palvelun päättäneisiin työkyvyttömiä osuuden lasku vastasi vuonna 2019 palvelun päättäneitä ja työttömien osuuden lasku vuonna 2020 palvelun päättäneitä. Työssä tai opiskelemissa olleiden osuuden kasvu oli suurempaa kuin kumpanakaan edellisellä vuonna palvelun päättäneillä. (Karinkanta & Reiterä, 2023b; Karinkanta & Reiterä, 2024.) Ammatillisen kuntoutuspalveluksen osalta on tärkeää huomioida palvelun kuntoutustarvetta selvittävä luonne. Onkin oletettavaa, että ainakin osa ammatilliseen kuntoutuspalvelukseen osallistuneista on seurantavuonna osallistunut johonkin muuhun kuntoutuspalveluun.

NUOTTI-valmennukseen osallistuneiden nuorten työ- ja elämäntilannetta tarkasteltiin nyt toisen kerran. Näyttää edelleen siltä, että valmennukseen osallistuneiden tilanne selkiytyy valmennuksen aikana. Kun valmennusta edeltäneenä vuonna yli 40 %:lla tilanne oli rekisterien perusteella hankalasti määriteltävissä, väheni heidän osuutensa noin neljännekseen valmennusta seuranneena vuonna. Samaan aikaan työssä ja opiskelemissa olleiden osuus nousi valmennusta edeltäneestä vuodesta kahdeksan prosenttiyksikköä valmennusta seuranneeseen vuoteen. Vuoden kuluttua valmennuksesta työssä tai opiskelemissa oli 48 %, työttömänä 18 %, työkyvyttömänä 8 % ja muussa tilanteessa 26 % aineiston NUOTTI-valmennukseen osallistuneista nuorista. Verrattuna vuonna 2020 NUOTTI-valmennuksen päättäneisiin työssä tai opiskelemissa olleiden osuus kasvoi hieman enemmän ja harvempi oli työttömänä vuoden kuluttua valmennuksesta (Karinkanta & Reiterä, 2024.). Nähtiin myös, että vuonna 2020 valmennuksen päättäneistä muussa tilanteessa olleiden osuus tilapäisesti kasvoi ja työssä ja opiskelemissa olleiden osuus laski kuntoutusvuonna. Vuonna 2021 NUOTTI-valmennuksen päättäneillä vastaavaa ei ollut nähtävissä. Onkin oletettavaa, että vuonna 2020 NUOTTI-valmennuksen päättäneillä kyseessä oli pikemminkin koronaviruksen aiheuttamaan poikkeustilanteeseen kuin kuntoutuspalvelun luonteeseen liittyvä ilmiö.

Edellä mainituista kuntoutuspalveluista poiketen ammatillinen KIILA-kuntoutus kohdistuu vakiintuneessa työasemassa oleviin. Seurannan aikana muutokset

olivatkin edellisvuosien tapaan varsin pieniä (Karinkanta & Reiterä, 2023b; Karinkanta & Reiterä, 2024). Sekä vuosi ennen kuntoutusta että vuoden kuluttua kuntoutuksesta työssä tai opiskelemassa oli 94 % KIIILA-kuntoutuksen asiakkaista. Aineistossa noin kuusi kymmenestä KIIILA-kuntoutuksen vuonna 2021 päättäneistä oli 55–68-vuotiaita. Kuitenkin vanhuuseläkkeelle jääneiden osuus kasvoi hyvin vähän ja työkyvyttömiä osuus jopa hieman laski. Kuntoutukseen osallistuneet siis pysyivät hyvin työelämässä.

Yksilötasolla tarkasteltuna ammatillisen kuntoutuksen palveluja saaneilla siirtymisiä työelämäasemasta toiseen havaittiin ammatilliseen kuntoutusselvitykseen, TEAK-palveluun ja NUOTTI-valmennukseen osallistuneilla. Näihin palveluihin osallistuneista eniten pysyvyyttä oli työssä tai opiskelemassa olleilla ja työttömänä olleilla. Ammatillisessa kuntoutusselvityksessä myös työkyvyttömyys näyttäytyi pysyvämpänä tilana kuin TEAK-palveluksessa tai NUOTTI-valmennuksessa, joihin osallistuneet selkeämmin siirtyivät työkyvyttömyydestä työhön tai opiskeluun.

Ammatillisessa kuntoutuksessa kuntoutuksen päättyessä tehdyillä itsearvioilla sen hetkisestä työ- ja opiskelukyvystä oli yhteys asiakkaiden myöhemmään työelämätilanteeseen. Vuoden kuluttua kuntoutuksen päättymisestä työkyvyttömänä tai työttömänä olleista selvästi suurempi osuus oli arvioinut työkykynsä huonoksi kuin työssä tai opiskelemassa olleista oli arvioinut. Mielenkiintoista on se, että ammatillisessa kuntoutusselvityksessä ja TEAK-palvelussa työkyvyttömänä olleiden arviot erosivat vain vähän työttömänä olleiden arvioista. Sen sijaan NUOTTI-valmennuksessa ero näiden kahden ryhmän välillä oli selvästi suurempi: työkyvyttömistä yli puolet oli arvioinut työ- tai opiskelukyvynsä huonoksi valmennuksen päättyessä, työttömistä vain runsas kolmannes.

6.2 Harkinnanvaraisen kuntoutuksen palvelut

Harkinnanvaraiseen kuntoutukseen osallistuneilla työtilanteessa havaitut muutokset olivat pienempiä kuin ammatilliseen kuntoutukseen osallistuneilla. Tämä on varsin ymmärrettävää, sillä kuntoutuksen avulla pyritään saavuttamaan hieman eri asioita ammatillisessa ja harkinnanvaraisessa kuntoutuksessa. Ammatillisessa kuntoutuksessa tyypillisesti tavoitellaan oman suunnan löytymistä opinnoissa tai työelämässä, opintoihin tai työelämään pääsemistä tai työelämässä jatkamista. Harkinnanvaraisessa kuntoutuksessa taas kuntoutuksen keskeiset tavoitteet liittyvät esimerkiksi työ- ja toimintakyvyn ylläpitämiseen tai paranemiseen, oman sairauden kanssa toimeen tulemiseen arjessa ja elämänlaadun paranemiseen. Harkinnanvaraisen kuntoutuksen palveluissa nämä myös painottuvat eri tavoin.

Tules-kursseille osallistuneista työssä ja opiskelemissa olleiden osuus hieman nousi seuranta-aikana. Samaan aikaan työkyvyttömiä ja työttömien osuus hieman laski ja muussa tilanteessa olleiden osuus hieman nousi. Aineiston Tules-kurssille osallistuneissa oli mukana työelämässä viimeisiä vuosia työskenteleviä ja siksi muussa tilanteessa olleiden kasvu pitkälti selittyy vanhuuseläkkeelle jäämisellä. Vuoden kuluttua kuntoutuksesta työssä tai opiskelemissa oli 79 % Tules-kursseille osallistuneista. Kahtena aiempina vuonna Tules-kurssille osallistuneilla on nähty pientä laskua työssä tai opiskelemissa olleiden osuudessa seurannan aikana (Karinkanta & Reiterä, 2023b; Karinkanta & Reiterä, 2024). Yksilötason tarkastelussa työssä olemisen tai opiskelu oli varsin pysyvää. Lisäksi työkyvyttömyydestä siirryttiin työhön tai opiskeluun hyvin: seitsemän kymmenestä kuntoutusvuonna ja joka toinen kuntoutusta seuraavana vuonna.

Mielenterveyskursseille osallistuneista työssä tai opiskelemissa olleiden osuus kasvoi viisi prosenttiyksikköä seurannan aikana. Vuoden kuluttua kuntoutuksesta työssä tai opiskelemissa oli kuusi kymmenestä asiakkaasta. Myös työkyvyttömiä osuus väheni: vuoden kuluttua kuntoutuksesta työkyvyttömänä oli yksi neljästä. Osuudet ovat vastaavia kuin vuonna 2019 ja 2020 mielenterveyskursseille osallistuneilla (Karinkanta & Reiterä, 2023b; Karinkanta & Reiterä, 2024). Yksilötason tarkastelussa työssä tai opiskelemissa pysyttiin varsin hyvin seurannan aikana. Työkyvyttömyydestä siirryttiin työhön tai opiskeluun jossain määrin kuntoutuksen päättämivuonna (yksi kolmesta) mutta ei juurikaan enää kuntoutusta seuranneena vuonna (yksi kymmenestä).

Nyt tarkasteltiin ensimmäistä kertaa muille kuin tuki- ja liikuntaelinsairauksiin tai mielenterveyteen liittyville diagnoosipohjaisille kursseille osallistuneiden työelämäasemaa ja siinä tapahtuneita muutoksia. Muille diagnoosipohjaisille kursseille osallistuneista työssä tai opiskelemissa olleiden osuus laski neljä prosenttiyksikköä ja työkyvyttömiä osuus kolme prosenttiyksikköä seurannan aikana. Samaan aikaan muussa tilanteessa olleiden osuus kasvoi yhdeksän prosenttiyksikköä. Yli puolet osallistuneista oli Tules-kurssien tapaan yli 55-vuotiaita ja muussa tilanteessa olleiden nousu selittyy lähes yksinomaan vanhuuseläkkeelle jäämisellä. Työssä tai opiskelemissa oli vuoden kuluttua kuntoutuksesta 57 % muille diagnoosipohjaisille kursseille osallistuneista.

Moniammatilliseen yksilökuntoutukseen osallistuneista reilu puolet oli kuntoutusta edeltävänä vuonna työssä tai opiskelemissa. Kolmen vuoden seurannan ajan osuus pysyi varsin samanlaisena. Myös työkyvyttömiä määrä pysyi seurannan ajan varsin vakaana. Samaan aikaan työttömien määrä hieman laski ja muussa tilanteessa olleiden osuus nousi. Kuusi kymmenestä aineiston harkinnanvaraiseen moniammatilliseen kuntoutukseen osallistuneesta oli vähintään 55-vuotias ja vanhuuseläkkeelle jääminen selittikin suurimman osan muussa tilanteessa olleiden kasvusta seurannan aikana. Työssä tai opiskelemissa oli vuoden kuluttua

kuntoutuksesta 57 % harkinnanvaraiseen moniammatilliseen yksilökuntoutukseen osallistuneista. Työelämäsasemassa tapahtuneet muutokset ovat varsin yhteneviä edellisenä vuonna eli vuonna 2020 kuntoutuksensa päättäneillä havaittujen muutosten kanssa (Karinkanta & Reiterä, 2024.)

6.3 Vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen moniammatillinen yksilökuntoutus

Toista kertaa tarkastelussa oli vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen moniammatilliseen yksilökuntoutukseen osallistuneiden työ- ja elämäntilanne. Tähän kuntoutuspalveluun osallistuneet poikkesivat edelleen varsin paljon muista kuntoutuksen hyödyn arvioinnin kuntoutuspalveluista. Lähtötilanteessa 71 % asiakkaista oli työkyvyttömiä. Tämä on hieman vähemmän kuin vuonna 2020 kuntoutuksensa päättäneillä oli nähtävissä ja selittyy lähtötilanteessa hieman korkeammalla työssä tai opiskelemassa olleiden määrällä tässä vuonna 2021 kuntoutuksensa päättäneiden aineistossa (Karinkanta & Reiterä, 2024). Kuntoutuspalveluun ohjautuu pitkäaikaista kuntoutusta tarvitsevia henkilöitä, joilla muusta kuntoutuksesta ei ole ollut riittävästi apua työ- tai toimintakyvyn paranemiseksi. Aineistossa yli puolet vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen moniammatilliseen yksilökuntoutukseen osallistuneista oli vähintään 55-vuotiaita ja vanhuuseläkkeelle jääminen selittikin ison osan muussa tilanteessa olleiden kasvusta seurannan aikana. Myös seurannan aikana kuolleita oli vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen moniammatillisessa yksilökuntoutuksessa suhteellisesti enemmän kuin muissa palveluissa. Myös tämä tulos on vastaava kuin vuonna 2020 kuntoutuksensa päättäneillä (Karinkanta & Reiterä, 2024).

Seurannan aikana työkyvyttömiä osuus laski. Samoin laski hieman työssä tai opiskelemassa olleiden osuus. Vuoden kuluttua kuntoutuksen päättymisestä noin kaksi kymmenestä oli työssä tai opiskelemassa ja kuusi kymmenestä työkyvytön. Tämä vastaa vuonna 2020 vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen moniammatillisen yksilökuntoutuksen päättäneiden tilannetta (Karinkanta & Reiterä, 2024).

Yhteenvedona voidaan sanoa, että vuonna 2021 Kelan kuntoutuksen päättäneillä suurimmat työ- ja elämäntilanteeseen liittyvät muutokset tapahtuivat ammatillisen kuntoutuksen TEAK-palveluun osallistuneilla: työssä tai opiskelemassa olleiden osuus kasvoi 30 prosenttiyksikköä. Myös NUOTTI-valmennukseen osallistuneiden työ- ja elämäntilanne selkeytyi ja työssä tai opiskelemassa olleiden osuus kasvoi. Jo vakiintuneessa työelämäsasemassa oleville suunnattuun KIILA-kuntoutukseen osallistuneet pysyivät hyvin työelämässä. Lisäksi harkinnanvaraisen kuntoutuksen Tules-kursseille ja mielenterveyskuntoutuskursseille osallistuneista työssä tai opiskelemassa olleiden osuus kasvoi ja työkyvyttömiä osuus laski. Ammatillisen kuntoutuksen palveluissa kuntoutuksen päättyessä tehdyillä itsearvioilla senhet-

kisestä työ- ja opiskelukyvystä oli yhteys asiakkaiden myöhäisempään työelämätilanteeseen. Vuoden kuluttua kuntoutuksen päättymisestä työkyvyttömänä tai työttömänä olleista selvästi suurempi osa oli arvioinut työ- tai opiskelukyönsä huonoksi kuin työssä tai opiskelemissa olleista oli arvioinut. Osassa palveluista työttömänä olleiden arviot erosivat vain vähän työkyvyttömänä olleiden arvioista.

Lähteet

Karinkanta, S., & Reiterä, T. (2023a). *Kelan kuntoutuksen hyödyn arviointi 2021: Työkyky, elämänlaatu, masennusoireet ja kuntoutustavoitteiden toteutuminen*. Kela.

<http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe20231205151477>

Karinkanta, S., & Reiterä, T. (2023b). *Kelan kuntoutuksen hyödyn arviointi 2020*. Kela.

<http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2023031632040>

Karinkanta, S., & Reiterä, T. (2024). *Kelan kuntoutuksen hyödyn arviointi: Vuonna 2020 kuntoutuksensa päättäneiden työ- ja elämäntilanne rekisterien valossa*. Kela. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-284-190-2>

Kela. (2018a). *Ammatillinen kuntoutuspalvelu* [Kelan kuntoutuksen palvelukuvaus, suomenkielinen palvelu, Voimassa 1.1.2019 alkaen].

Kela. (2018b). *Vaativan lääkinällisen kuntoutuksen moniammatillinen yksilökuntoutus: Aikuisen aistivammojen yksilökuntoutus* [Kelan kuntoutuksen palvelukuvaus, voimassa 1.1.2019 alkaen, lukua 7.6. päivitetty 28.3.2018].

Kela. (2018c). *Vaativan lääkinällisen kuntoutuksen moniammatillinen yksilökuntoutus: Aikuisen neurologinen yksilökuntoutus* [Kelan kuntoutuksen palvelukuvaus, voimassa 1.1.2019 alkaen].

Kela. (2018d). *Vaativan lääkinällisen kuntoutuksen moniammatillinen yksilökuntoutus: Aikuisen tules- ja reumasairauksien yksilökuntoutus* [Kelan kuntoutuksen palvelukuvaus, voimassa 1.1.2019 alkaen].

Kela. (2018e). *Vaativan lääkinällisen kuntoutuksen moniammatillinen yksilökuntoutus: Aikuisen yleissairauksien yksilökuntoutus* [Kelan kuntoutuksen palvelukuvaus, voimassa 1.1.2019 alkaen].

Kela. (2019a). *NUOTTI-valmennus* [Kelan kuntoutuksen palvelukuvaus, voimassa 1.4.2020].

Kela. (2019b). *KIILA-kuntoutus: Ammatillinen työkykyä tukeva kuntoutus: Yksilöpalvelu* [Kelan kuntoutuksen palvelukuvaus, voimassa 1.1.2020 alkaen].

Kela. (2019c). *KIILA-kuntoutus: Ammatillinen työkykyä tukeva kuntoutus: Kurssipalvelu* [Kelan kuntoutuksen palvelukuvaus, voimassa 1.1.2020 alkaen].

Kela. (2019d). *Aikuisen aistivammaisen moniammatillinen yksilökuntoutus* [Palvelukuvaus palveluntuottajalle, harkinnanvarainen kuntoutus, 1.1.2020].

Kela. (2019e). *Aikuisen neurologinen moniammatillinen yksilökuntoutus* [Palvelukuvaus palveluntuottajalle, harkinnanvarainen kuntoutus, Voimassa 1.1.2020].

Kela. (2019f). *Aikuisen tules- ja reumasairauksien moniammatillinen yksilökuntoutus* [Palvelukuvaus palveluntuottajalle, harkinnanvarainen kuntoutus, Voimassa 1.1.2020].

Kela. (2019g). *Aikuisen yleissairauksien moniammatillinen yksilökuntoutus* [Palvelukuvaus palveluntuottajalle, harkinnanvarainen kuntoutus, 1.1.2020].

Kela. (2019h). *Tules-kurssi: Tuki- ja liikuntaelinsairaiden kuntoutuskurssi* [Kelan kuntoutuksen palvelukuvaus, voimassa 1.1.2020 alkaen].

Kela. (2019i). *Tules-avokurssi: Tuki- ja liikuntaelinsairaiden avomuotoinen kuntoutuskurssi* [Kelan kuntoutuksen palvelukuvaus, voimassa 1.1.2020 alkaen].

Kela. (2019j). *AVH, Aivoverenkiertohäiriön sairastaneiden aikuisten kuntoutuskurssi* [Kelan kuntoutuksen palvelukuvaus, voimassa 1.1.2020 alkaen, Päivitetty 1.1.2021 alkaen].

Kela. (2020a). *Työllistymistä edistävä ammatillinen kuntoutus (TEAK)* [Kelan kuntoutuksen palvelukuvaus, 1.1.2021, Päivitetty 27.06.2022].

Kela. (2020b). *Aikuisten Oras-kurssi* [Kelan kuntoutuksen palvelukuvaus, harkinnanvarainen kuntoutus, 1.4.2021].

Kela. (2020c). *Aikuisten Silmu-kurssi* [Kelan kuntoutuksen palvelukuvaus, harkinnanvarainen kuntoutus, 1.1.2021].

Kela. (2020d). *Aikuisten Verso-kurssi* [Kelan kuntoutuksen palvelukuvaus, harkinnanvarainen kuntoutus, 1.1.2021].

Kela. (2020e). *Tyyppin 1 diabetesta sairastavan aikuisen sopeutumisvalmennuskurssi* [Kelan kuntoutuksen palvelukuvaus, harkinnanvarainen kuntoutus, 1.5.2021].

Kela. (2022). *Kelan tilastollinen vuosikirja 2021*.
<http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2022120569402>

Kela. (2023). *Kelan tilastollinen vuosikirja 2022*.
<http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe20231127149367>

Kelasto. (2024). *Kelan kuntoutus palvelujen saajat ja kustannukset* [tilasto, koko maa, 2021, ammatillinen kuntoutus].

Miettinen, S., Rättö, H., Reiterä, T., & Vadén, V.-M. (2021). *Kuntoutuksen hyödyn arviointi: Kelan malli*. Kela. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe202101202247>

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Ammatilliseen kuntoutus selvitykseen osallistuneiden asiakkaiden työelämäasema ennen kuntoutus selvitystä, kuntoutus selvitysvuonna ja vuoden kuluttua selvityksestä (n = 894).^a

Työelämäasema	Vuosi ennen kuntoutusta, n (%)	Kuntoutusvuosi, n (%)	Vuosi jälkeen, n (%)
Työssä tai opiskelemassa	200 (22,4)	194 (21,7)	267 (29,9)
Työtön	334 (37,4)	328 (36,7)	304 (34,0)
Työkyvytön	241 (27,0)	185 (20,7)	174 (19,5)
Muu tilanne	119 (13,3)	187 (20,9)	149 (16,6)

a Ryhmä ”muu tilanne” sisältää asiakkaat, jotka ovat vuoden lopussa muulla eläkkeellä kuin työkyvyttömyyseläkkeellä, kuolleita (n = 3) tai joiden työtilannetta ei ole rekisterien perusteella pystytty määrittelemään mihinkään muuhun ryhmään.

Liitetaulukko 2. Nuorten NUOTTI-valmennukseen osallistuneiden asiakkaiden työelämäasema ennen valmennusta, valmennusvuonna ja vuoden kuluttua valmennuksesta (n = 1 577).^a

Työelämäasema	Vuosi ennen kuntoutusta, n (%)	Kuntoutusvuosi, n (%)	Vuosi jälkeen, n (%)
Työssä tai opiskelemassa	624 (39,6)	656 (41,6)	757 (48,0)
Työtön	146 (9,3)	266 (16,9)	285 (18,1)
Työkyvytön	109 (6,9)	110 (7,0)	130 (8,2)
Muu tilanne	698 (44,3)	545 (34,6)	405 (25,7)

a Ryhmä ”muu tilanne” sisältää asiakkaat, jotka ovat vuoden lopussa muulla eläkkeellä kuin työkyvyttömyyseläkkeellä, kuolleita (n = 2) tai joiden työtilannetta ei ole rekisterien perusteella pystytty määrittelemään mihinkään muuhun ryhmään.

Liitetaulukko 3. Työllistymistä edistävään ammatilliseen kuntoutukseen osallistuneiden asiakkaiden työelämäasema ennen kuntoutusta, kuntoutusvuonna ja vuoden kuluttua kuntoutuksesta (n = 583).^a

Työelämäasema	Vuosi ennen kuntoutusta, n (%)	Kuntoutusvuosi, n (%)	Vuosi jälkeen, n (%)
Työssä tai opiskelemassa	143 (24,5)	267 (45,8)	320 (54,9)
Työtön	163 (28,0)	181 (31,0)	136 (23,3)
Työkyvytön	76 (13,0)	58 (9,9)	72 (12,3)
Muu tilanne	201 (34,5)	77 (13,2)	55 (9,4)

a Ryhmä ”muu tilanne” sisältää asiakkaat, jotka ovat vuoden lopussa muulla eläkkeellä kuin työkyvyttömyyseläkkeellä, kuolleita (n = 3) tai joiden työtilannetta ei ole rekisterien perusteella pystytty määrittelemään mihinkään muuhun ryhmään.

Liitetaulukko 4. KILLA-kuntoutukseen osallistuneiden asiakkaiden työelämäasema ennen kuntoutusta, kuntoutusvuonna ja vuoden kuluttua kuntoutuksesta (n = 703).^a

Työelämäasema	Vuosi ennen kuntoutusta, n (%)	Kuntoutusvuosi, n (%)	Vuosi jälkeen, n (%)
Työssä tai opiskelemassa	663 (94,3)	665 (94,6)	663 (94,3)
Työtön	1 (0,1)	1 (0,1)	4 (0,6)
Työkyvytön	39 (5,5)	36 (5,1)	33 (4,7)
Muu tilanne	0 (0,0)	1 (0,1)	3 (0,4)

a Ryhmä ”muu tilanne” sisältää asiakkaat, jotka ovat vuoden lopussa muulla eläkkeellä kuin työkyvyttömyyseläkkeellä tai joiden työtilannetta ei ole rekisterien perusteella pystytty määrittelemään mihinkään muuhun ryhmään.

Liitetaulukko 5. Tules-kursseille osallistuneiden asiakkaiden työelämäasema ennen kuntoutusta, kuntoutusvuonna ja vuoden kuluttua kuntoutuksesta (n = 2 494).^a

Työelämäasema	Vuosi ennen kuntoutusta, n (%)	Kuntoutusvuosi, n (%)	Vuosi jälkeen, n (%)
Työssä tai opiskelemassa	1 915 (76,8)	1 999 (80,2)	1980 (79,4)
Työtön	192 (7,7)	187 (7,5)	147 (5,9)
Työkyvytön	340 (13,6)	213 (8,5)	242 (9,7)
Muu tilanne	47 (1,9)	95 (3,8)	125 (5)

a Ryhmä ”muu tilanne” sisältää asiakkaat, jotka ovat vuoden lopussa muulla eläkkeellä kuin työkyvyttömyyseläkkeellä, kuolleita (n = 2) tai joiden työtilannetta ei ole rekisterien perusteella pystytty määrittelemään mihinkään muuhun ryhmään.

Liitetaulukko 6. Mielenterveyskursseille osallistuneiden asiakkaiden työelämäasema ennen kuntoutusta, kuntoutusvuonna ja vuoden kuluttua kuntoutuksesta (n = 354).^a

Työelämäasema	Vuosi ennen kuntoutusta, n (%)	Kuntoutusvuosi, n (%)	Vuosi jälkeen, n (%)
Työssä tai opiskelemassa	197 (55,6)	215 (60,7)	216 (61)
Työtön	37 (10,5)	33 (9,3)	31 (8,8)
Työkyvytön	109 (30,8)	89 (25,1)	89 (25,1)
Muu tilanne	11 (3,1)	17 (4,8)	18 (5,1)

a Ryhmä ”muu tilanne” sisältää asiakkaat, jotka ovat vuoden lopussa muulla eläkkeellä kuin työkyvyttömyyseläkkeellä, kuolleita (n = 3) tai joiden työtilannetta ei ole rekisterien perusteella pystytty määrittelemään mihinkään muuhun ryhmään.

Liitetaulukko 7. Muille diagnoosipohjaisille kursseille osallistuneiden asiakkaiden työelämäasema ennen kuntoutusta, kuntoutusvuonna ja vuoden kuluttua kuntoutuksesta (n = 418).^a

Työelämäasema	Vuosi ennen kuntoutusta, n (%)	Kuntoutusvuosi, n (%)	Vuosi jälkeen, n (%)
Työssä tai opiskelemassa	255 (61)	255 (61)	237 (56,7)
Työtön	21 (5)	19 (4,5)	14 (3,3)
Työkyvytön	110 (26,3)	96 (23)	98 (23,4)
Muu tilanne	32 (7,7)	48 (11,5)	69 (16,5)

a Ryhmä ”muu tilanne” sisältää asiakkaat, jotka ovat vuoden lopussa muulla eläkkeellä kuin työkyvyttömyyseläkkeellä, kuolleita (n = 4) tai joiden työtilannetta ei ole rekisterien perusteella pystytty määrittelemään mihinkään muuhun ryhmään.

Liitetaulukko 8. Harkinnanvaraisen kuntoutuksen moniammatilliseen yksilökuntoutukseen osallistuneiden asiakkaiden työelämäasema ennen kuntoutusta, kuntoutusvuonna ja vuoden kuluttua kuntoutuksesta (n = 1 152).^a

Työelämäasema	Vuosi ennen kuntoutusta, n (%)	Kuntoutusvuosi, n (%)	Vuosi jälkeen, n (%)
Työssä tai opiskelemassa	650 (56,4)	653 (56,7)	651 (56,5)
Työtön	145 (12,6)	137 (11,9)	120 (10,4)
Työkyvytön	256 (22,2)	242 (21)	250 (21,7)
Muu tilanne	101 (8,8)	120 (10,4)	131 (11,4)

a Ryhmä ”muu tilanne” sisältää asiakkaat, jotka ovat vuoden lopussa muulla eläkkeellä kuin työkyvyttömyyseläkkeellä, kuolleita (n = 3) tai joiden työtilannetta ei ole rekisterien perusteella pystytty määrittelemään mihinkään muuhun ryhmään.

Liitetaulukko 9. Vaativan lääkinällisen kuntoutuksen moniammatilliseen yksilökuntoutukseen osallistuneiden asiakkaiden työelämäasema ennen kuntoutusta, kuntoutusvuonna ja vuoden kuluttua kuntoutuksesta (n = 303).^a

Työelämäasema	Vuosi ennen kuntoutusta, n (%)	Kuntoutusvuosi, n (%)	Vuosi jälkeen, n (%)
Työssä tai opiskelemassa	72 (23,8)	67 (22,1)	67 (22,1)
Työtön	2 (0,7)	2 (0,7)	2 (0,7)
Työkyvytön	216 (71,3)	210 (69,3)	191 (63,0)
Muu tilanne	13 (4,3)	24 (7,9)	43 (14,2)

^a Ryhmä ”muu tilanne” sisältää asiakkaat, jotka ovat vuoden lopussa muulla eläkkeellä kuin työkyvyttömyyseläkkeellä, kuolleita (n = 11) tai joiden työtilannetta ei ole rekisterien perusteella pystytty määrittelemään mihinkään muuhun ryhmään.

Sarjan viimeisimmät julkaisut

- 2 Tuomisto, S.
Kela kouluttajana: Kela-tietoa sote-ammattilaisille
-projektin arviointitutkimus
- 1 Peutere, L., & Jauhiainen, S.
Työttömät kuudessa suurimmassa kaupungissa:
Taustatekijöiden, työttömyyden keston ja TE-
palveluiden käytön tarkastelua